

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมายางพร
อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

The Evaluation of Training Program on Bio-fertilizer at Mabyangporn Tombol
Administration Organization Office , Aumphor Pluagdaeng , Changwat Rayong

โดย

นางสาวพรนทร ไพเราะ

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษานักศึกษ
วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 1 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2551

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

(ผศ. ดร. บุญญา หมั่นเก็บ)

กรรมการปัญหาพิเศษ

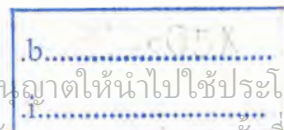
(ผศ. ศุภสมบุรณ์ อังรัตนากร)

หัวหน้าภาควิชา

(ผศ. ดร. สมศักดิ์ คุณาสวรรค์เวช)

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 102869

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

เรื่อง : ประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง
 : The Evaluation of Training Program on Bio-fertilizer at Mabyangporn Tombol Administration Organization Office , Aumphor Pluagdaeng , Changwat Rayong

โดย : นางสาวพัชรินทร์ ไพเราะ

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(ผศ. ดร. ปัญญา หมันเก็บ)

..... พ.ศ. 2551

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยนำแบบจำลอง CIPP มาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการจำนวน 2 คนและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรม 54 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test

ผลการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเป็นเพศชายทั้งหมด มีอายุเฉลี่ยประมาณ 36.5 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยมีระยะเวลาการปฏิบัติงานโดยเฉลี่ยประมาณ 24 ปี ส่วนผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49 ปี จบการศึกษาดำรงว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน อาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือน 5001-10000 บาท อาชีพเสริม คือทำไร่ ทำสวน และค้าขาย ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน และเมื่อประเมินความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรมพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ และการให้คำแนะนำ จาก ผศ. ดร. ปัญญา หมั่นเก็บ ในฐานะประธานกรรมการ ผศ. ศุภสมบุรณ์ อังรัตนกร กรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนอาจารย์ท่านอื่นๆ ในภาควิชาเทคนิคเกษตรที่กรุณาให้แนวความคิด คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสามารถทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้ บรรลุผล สำเร็จด้วยดี จึงใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณปลัดเพิ่มศักดิ์ ยอดยาดี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มาบยางพร จังหวัดระยองผู้ที่อนุญาตให้ทำการประเมินโครงการ และคุณกำจร โทแก้ว หัวหน้า ส่วนการเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร ที่ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก ข้อมูลของโครงการรวมทั้งการทำการเก็บข้อมูลกับผู้เข้าร่วมโครงการและคอยช่วยเหลือ การดำเนินงานศึกษาโดยตลอด และผู้เข้าร่วมโครงการทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม นอกจากนี้ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่และพี่ๆขององค์การบริหารส่วน ตำบลมาบยางพรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง ตลอดจนผู้ที่ให้ความห่วงใย และเอื้ออาทรต่อผู้ศึกษา จนทำให้ผลการศึกษาลุล่วงได้ด้วยดี

พัชรินทร์ ไพเราะ

7 มีนาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
คำนิยม	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล	6
แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม	15
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรม	17
รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพของ	23
องค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการศึกษาและการวิจารณ์ผล	
ลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่	38
ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของเจ้าหน้าที่	39
ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่	40
ผลการประเมินกระบวนการของเจ้าหน้าที่	42
ผลการประเมินผลผลิตของเจ้าหน้าที่	44
ลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ	46
ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของผู้เข้าร่วมโครงการ	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมโครงการ	51
ผลการประเมินกระบวนการของผู้เข้าร่วมโครงการ	55
ผลการประเมินผลผลิตของผู้เข้าร่วมโครงการ	58
ความสำเร็จของโครงการ	60
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	64
อภิปราย	65
ข้อเสนอแนะ	68
เอกสารอ้างอิง	69
ภาคผนวก	72

บทที่ 1

บทนำ (Introduction)

ความสำคัญและที่มาของปัญหา (Statement of the Problem)

ประเทศไทยเริ่มมีองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมาเป็นระยะเวลากว่า 60 ปี รัฐบาลพยายามที่จะกระจายอำนาจตัดสินใจ โดยผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านสภาตำบลและคณะกรรมการที่ปรึกษาระดับตำบล ได้มีการใช้บังคับ พ.ร.บ.องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) พ.ศ. 2537 โดยการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ การให้สภาตำบลที่เป็นนิติบุคคลและสภาตำบลใดที่มีรายได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด คือมีรายได้ 3 ปีซ้อนหลัง เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 150,000 บาท ให้สภาตำบลนั้นจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (ชวงส์ ฉายะบุตร, 2539:1) รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัจจัยสำคัญของการพัฒนาชนบท คือ การมีองค์กรชุมชนที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยองค์การบริหารส่วนตำบล บทบาทโดยหน้าที่สำคัญในระดับตำบล ประกอบกับการอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและสภาพของท้องถิ่นในด้านต่างๆ จึงทราบถึงปัญหา ความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหของประชาชนส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

การวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นกระบวนการแรกเริ่มของการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อให้สอดคล้องกับแนวความคิดในการกระจายอำนาจ ทางราชการจึงมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมด้วยจึงน่าจะเป็นวิถีทางที่ถูกต้องในการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิหน้าที่ของตน และเข้าถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้พัฒนาท้องถิ่นได้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่จัดทำแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบล การบูรณาการ “แผนชุมชน” กับแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล และจัดทำแผนและโครงการต่าง ๆ ด้วยความร่วมมือของประชาชน

โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง ประจำปีงบประมาณ 2550 เนื่องจาก เกษตรกร ในพื้นที่มีการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นประจำทุกปี ปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีแต่ละปีส่วนใหญ่เพิ่มสูงขึ้น และ ยังขาดปัจจัยในการเพิ่มผลผลิตด้านเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเกษตร เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำมาปรับปรุงคุณสมบัติทางเคมี ชีวภาพและกายภาพของดิน เป็นพื้นฐาน ปัจจุบันรัฐบาลสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง พร้อมกับเร่งสาธิตและส่งเสริมในทุก ๆ อำเภอ โดยมีเป้าหมายภายใน 4 ปีข้างหน้า รัฐบาลจะให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในการเกษตร ยังเป็นการดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะทำให้เกษตรกรอยู่อย่างพอดีอุดมสมบูรณ์และมีความสุขแบบยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพรจึงได้จัดกิจกรรมนี้ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตตำบลมาบยางพรได้รู้จักและเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับปัจจัยการผลิตและรู้จักวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง เพื่อช่วยลดรายจ่ายและปรับปรุงคุณสมบัติทางเคมี ชีวภาพและกายภาพของดินให้ดีขึ้น

ดังนั้น ในการประเมินผลสามารถจะชี้ให้เห็นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตามที่คาดการณ์ล่วงหน้าและยังชี้ให้เห็นผลกระทบของโครงการที่มีต่อชุมชน การประเมินผลมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโครงการในการที่จะบริหารให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องหลีกเลี่ยงและขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น ขยาย หรือปรับโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนยิ่งขึ้น หรืออาจจะปรับโครงการถ้าจำเป็น ความสำคัญของการประเมินโครงการในแง่ของการป้องกันการสูญเปล่าในการดำเนินการ และเป็นการกระตุ้นเตือนผู้รับผิดชอบให้เอาใจใส่ต่อการดำเนินการอย่างจริงจัง อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในประโยชน์ของโครงการอย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งผู้วิจัยจะมีการประเมินกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล อันเกิดจากการดำเนินการของกิจกรรมโครงการแผนงาน ทั้งที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา เพื่อตรวจสอบการดำเนินการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจกำหนดทางเลือกในการดำเนินโครงการต่อไป รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการศึกษา (Objective of the Study)

เพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง และปัญหาอุปสรรค

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

1. ทำให้ทราบผลสำเร็จของการดำเนินการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง ในด้านต่างๆ 4 ด้าน อันได้แก่ การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และสามารถเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เป็นแนวทางสำหรับผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้พิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในโอกาสต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา (Scope and Limitation)

1. ด้านเนื้อหาสาระ

เป็นการศึกษาการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ โดยจะทำการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้ คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม คือ การประเมินวัตถุประสงค์และการดำเนินการด้านต่างๆ ในหน่วยงานส่วนเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง รวมทั้งความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือ การประเมินปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

3. การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

4. การประเมินผลผลิต คือ การประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เสร็จสิ้น

2. ด้านพื้นที่

เป็นการประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรใน ตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

3. ด้านเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นการประเมินผล ผู้ที่ได้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ประจำปีงบประมาณ 2550 จำนวน 54 คน หลังจากการฝึกอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว ประมาณ 8 เดือน

นิยามศัพท์ (Operational Definition of Term)

การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

การประเมินสภาพแวดล้อม หมายถึง การประเมินวัตถุประสงค์และการดำเนินการด้านต่างๆ ในหน่วยงานส่วนเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง ในเรื่องความเหมาะสม ในการจัดโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น หมายถึง การประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในเรื่องของความพร้อมเพียงในทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรมในที่จะเป็นการประเมินปัจจัยเบื้องต้นใน 3 ด้านด้วยกัน คือ

ด้านบุคลากร หมายถึง จำนวนและความรู้ความสามารถของวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรมโครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ด้านสถานที่ หมายถึง สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม

สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง จำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม เอกสาร การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร และจำนวนงบประมาณ

การประเมินกระบวนการ หมายถึง การประเมินกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในที่นี้จะหมายถึง ความเหมาะสมในการจัดโครงการ

การประเมินผลผลิต หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ประกอบด้วย

ผลผลิตโดยตรง หมายถึง ความสอดคล้องระหว่างผลผลิตที่เกิดขึ้นกับผลผลิตที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ที่เป็นผลคาดหวังและปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้น ในที่นี้คือความรู้ ความสามารถ และประโยชน์ในการนำไปประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ รวมไปถึงความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมโครงการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไปใช้ประกอบอาชีพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลโดยอ้อม หมายถึง ผลข้างเคียงที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำ
 ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อผู้เข้าร่วมโครงการในที่นี่จะหมายถึง การ
 เปลี่ยนแปลงลักษณะรายได้ และคุณภาพชีวิต

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นตามที่
 กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน
 ตำบล พ.ศ. 2537 ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอ
 ปลวกแดง จังหวัดระยอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Review of Related Literature)

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรม
4. รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

กระบวนการบริหารที่นับว่าสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง กระบวนการหนึ่ง คือ การประเมินผล (Evaluation) ซึ่งโดยทั่วไปการประเมินผลจะมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด โดยใช้วิธีหลายอย่างที่มีหลักเกณฑ์ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประเมินเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อให้ทราบถึงผลการบริหารงาน หรือปฏิบัติงานตามโครงการใดๆ ว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ โดยเปรียบเทียบจากผลงานที่ได้รับมาตรฐานที่กำหนด หรือผลที่คาดหวัง หรือ ปรรายงานที่จะให้เกิด ทั้งที่มองเห็นด้วยตาและไม่อาจมองเห็นด้วยตาได้ ผลแห่งการประเมินผลจะมีประโยชน์ในการที่จะบอกให้ทราบถึงความสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งจะเป็นบทเรียน และเป็นแนวทางแก้ไขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้นในการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล ได้แบ่งการศึกษาเป็นดังนี้

1.1 ความหมายของการประเมินผล

ความหมายของคำว่า “การประเมินผล” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

Provas (1971), อ้างใน กนิษฐา สุวัตรกุล, 2541:10) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการหาข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อใช้ในการพิจารณาสิ่งต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (1) ความสอดคล้องกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน
- (2) ความแตกต่างกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน
- (3) ถ้ามีความแตกต่างแล้วสามารถระบุข้อบกพร่องได้หรือไม่

Rlecken (1972) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง การวัดผลทั้งที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา อันสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานที่กำลังกระทำอยู่เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

Suchman (1967) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการศึกษาพิจารณาเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อการกำหนดคุณค่าหรือปริมาณของความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ประกอบด้วย ขั้นตอนดังนี้

- (1) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมิน
- (2) การกำหนดเกณฑ์เพื่อตรวจสอบความสำเร็จ
- (3) อธิบายระดับความสำเร็จ
- (4) การรายงานและการเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไป

Alkin (1972 : 107) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการกำหนดขอบเขต เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เหมาะสม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเขียนรายงานสรุปข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้เป็นแนวทางการเลือกทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้

Rossi (1977 ; 1982), อ้างใน เยาวดี วิบูลศรี, (2538 : 5) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง การประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยระดับทางสังคม เพื่อตัดสินใจและพัฒนาโครงการ ด้านการวางแผนและการติดตามประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการทางสังคม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงจากการนำนโยบาย แผนงาน โครงการไปปฏิบัติ

Tyler (1930), อ้างใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (2541 : 69) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (Perfomance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้

Stuffleboam (1971), อ้างใน เยาวดี วิบูลศรี, (2538 : 5) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆที่มีอยู่

Cronbach (1973 : 672) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูลนั้นเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Stake (1973), อ้างใน สุขุม มูลเมือง, (2530 : 2) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 อย่างด้วยกัน คือ

- (1) การกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย ได้แก่ การถามว่าคืออะไร สภาพที่ต้องการ
- (2) การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำ ได้แก่ การตอบคำถามว่าสภาพที่เป็นจริงคืออะไร
- (3) การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ต้องการว่า มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
- (4) การตัดสินใจจากผลการเปรียบเทียบในข้อ (3)

สมพร แสงชัย (2520 : 3) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า หมายถึง การตรวจสอบดูว่าโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น มีความก้าวหน้าไปแค่ไหน มีปัญหาในทางปฏิบัติอย่างไร บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ หรือมีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมอย่างไร ซึ่งสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง

- (1) การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับแผน วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
- (2) การควบคุมและเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน โครงการ
- (3) เป็นการศึกษาปัญหาในทางปฏิบัติ เพื่อแก้ไข แผน โครงการ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- (4) เป็นการศึกษา แผนงาน โครงการ ที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่าตอบสนองตรงกับความต้องการหรือแก้ไขปัญหาที่มีอยู่อย่างไร
- (5) เป็นการศึกษาผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่คาดหวังให้เกิดและไม่คาดหวัง ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ในการพิจารณาตัดสินใจ เลือกลงเลือกของโครงการอย่างเหมาะสม

สุรพล กาญจนะจิตรา (2527 : 1) ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานว่าโครงการที่ดำเนินนั้น ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายหรือไม่ เพียงใด เพราะวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในโครงการจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าโครงการนั้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ต่อไป

สุขุม มูลเมือง (2530 : 4) ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง การกำหนดคุณค่า (Value) และประสิทธิผลของโครงการหรือการทำงานของตน หรือกลุ่มบุคคลในองค์กร ผลจากการประเมินผลจะออกมาในรูปของการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

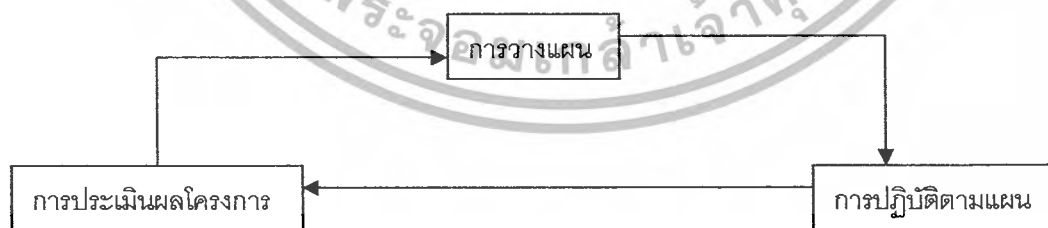
ที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวังไว้ล่วงหน้า นั่นคือ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินผลโครงการ คือ การจัดเตรียมข้อมูล การจัดทำสารสนเทศ เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างผลที่เกิดขึ้นจริงกับผลที่คาดหวังไว้ อันจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโครงการนำไปใช้ในการพัฒนา เพื่อการตัดสินใจโครงการ เช่น จะดำเนินการต่อไปหรือไม่ ควรจะยุติโครงการหรือไม่

นิตา ชูโต (2538 : 9) ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธี การปรับปรุง วิธีการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายของการประเมินผลดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การประเมินผล หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล อันเกิดจากการดำเนินการของกิจกรรมโครงการแผนงาน ทั้งที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนา เพื่อตรวจสอบการดำเนินการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจกำหนดทางเลือกในการดำเนินโครงการต่อไป หรือ การประเมินผลโครงการเป็นกระบวนการรวบรวมข้อสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการใดโครงการหนึ่ง โดยมีการรวบรวมข้อมูลและวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินโครงการ ในการปฏิบัติงานโครงการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชน ย่อมต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญสามขั้นตอนด้วยกัน คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินโครงการ ซึ่งอาจแสดงได้ตามแผนภาพ ที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของขั้นตอนการปฏิบัติงานตามโครงการ

การประเมินโครงการซึ่งเป็นขั้นตอนที่สาม นับว่าเป็นกระบวนการที่ขาดไม่ได้ในการบริหารโครงการ เพราะเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลที่จะสะท้อนให้เห็นว่าเป้าหมายของโครงการนั้นได้บรรลุไปได้มากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(วิระพล สุวรรณนันต์ (2520); สมศักดิ์ สุวรรณสุจริต, (2528), อ่างใน อัมพร สุขเกษม, (2532:63)

สมาน กอแก้วทองดี (2526), อ่างใน อัมพร สุขเกษม (2532 : 63) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการประเมินผลว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ผลของการประเมินไม่เพียงแต่จะชี้ให้เห็นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกิดขึ้นตามที่คาดการณ์ล่วงหน้าไว้เท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นผลกระทบของโครงการที่มีต่อชุมชน การประเมินผลมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโครงการในการที่จะบริหารให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง หลีกเลียงและขจัดปัญหาที่เกิดขึ้น ขยาย หรือปรับโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนยิ่งขึ้น หรืออาจจะรับโครงการถ้าจำเป็น ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2525), อ่างใน อัมพร สุขเกษม, (2532 : 63) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินโครงการในแง่ของการป้องกันการสูญเสียในการดำเนินการ และเป็นการกระตุ้นเตือนผู้รับผิดชอบให้เอาใจใส่ต่อการดำเนินการอย่างจริงจัง อันจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในประโยชน์ของโครงการอย่างจริงจัง

ความสำคัญของการประเมินโครงการได้รับการยืนยันจาก สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528 : 63) ว่า การบริหารโครงการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือการปกครอง ก็ตามจะบังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการประเมินผลโครงการที่เป็นระบบ กล่าวคือ ผลจากการประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารโครงการได้ทราบจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการเพื่อดำเนินการแก้ไขโครงการได้ทันทั่วทั้ง และในฐานะที่เป็นผู้บริหาร รับผิดชอบโครงการเมื่อได้ดำเนินการแล้วย่อมต้องการทราบ ว่าโครงการนั้นได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่เพียงใด คู่กับทุนและแรงงานที่ลงทุนหรือไม่ คำตอบของคำถามเหล่านี้ก็จะได้รับจากการประเมินโครงการ การประเมินโครงการจะต้องได้รับการดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีความเป็นปรนัย ผลของโครงการจึงจะเป็นประโยชน์คุ้มค่าและเป็นที่ยอมรับ

ประชุม รอดประเสริฐ (2530), อ่างใน อัมพร สุขเกษม, (2532 : 64) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินไว้ดังนี้

1. การประเมินโครงการจะช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการดำเนินการมีความชัดเจนขึ้น
2. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรของโครงการเป็นไปอย่างคุ้มค่า หรือเกิดประโยชน์เต็มที่
3. การประเมินโครงการช่วยให้แผนงานบรรลุวัตถุประสงค์และดำเนินงานไปด้วยดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การประเมินโครงการช่วยแก้ปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของโครงการจะทำให้โครงการมีข้อทำให้ความเสียหายลดน้อยลง
5. การประเมินโครงการ ช่วยสร้างขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงการ
6. การประเมินโครงการช่วยควบคุมคุณภาพของโครงการ
7. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจของการบริหารโครงการ เป็นข้อมูลอย่างสำคัญในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร

โดยเหตุที่การประเมินโครงการมีความสำคัญดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงนำเอาวิธีการวิจัยประเมินมาใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรมทนายชิวภาพ เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อโครงการ และเกษตรกรชาวมาบียงพร จังหวัดระยอง โดยเลือกรูปแบบการประเมินที่เหมาะสมเพื่อการประเมินต่อไป

1.3 แบบจำลอง (Model) การประเมินผล

นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแบบจำลอง (Model) ในการประเมินโครงการมากมายหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละแบบมีแนวคิด ทฤษฎี และวิธีการประเมิน ที่แตกต่างกันไปตามแต่ความเหมาะสมของสภาพปัญหาและวัตถุประสงค์ของการประเมินแต่ละโครงการ โดยรูปแบบพื้นฐานหลักที่ใช้ในการประเมินที่สำคัญๆ และนิยมใช้ในการประเมินซึ่ง House (1980:23), อ่างใน กนิษฐา สุวตฤกุล, (2541 : 13) ได้รวบรวมจากStake (1967), Popham(1975) และ Worthen and Sanders (1973) มีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

1. แนววิเคราะห์เชิงระบบ (System Analysis Approach) โดยมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์จากโครงการ และพยายามหาความเกี่ยวข้องของรูปแบบ แผนงาน ที่วางในโครงการกับตัวบ่งชี้ต่างๆของข้อมูล และผลที่เกิดจากโครงการต้องวัดได้โดยเชิงปริมาณและหาสาเหตุที่เป็นเรื่องของเหตุและผลที่ได้ โดยทั่วไปจะมีข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวัดผลของโครงการ คือการหาความเกี่ยวข้องทางเหตุผลของปัจจัยในทางปฏิบัติจัดทำโครงการกับผลของโครงการ โดยการใช้นิเทศการทดลอง ของวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการจะถูกวัดทางด้านต่างๆ เพื่อประเมินค่าเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นที่มีประสิทธิภาพสูงสุด รูปแบบการประเมินแบบนี้นิยมใช้ในการวัดผลโครงการทางด้านบริการสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการของรัฐบาล และสามารถจะถือได้ว่าเป็นกระบวนการทางสังคมศาสตร์มาเป็นประโยชน์ในการจัดการบริการทางด้านสังคมมากกว่ารูปแบบอื่นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แบบยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (The Behavioral Objective Approach) ผู้ประเมินจะนำเอาวัตถุประสงค์ที่ผู้พัฒนาโครงการได้ตั้งไว้ว่าต้องการให้ประสบผลสำเร็จเท่าไร มาตั้งไว้เป็นเกณฑ์ ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับสิ่งที่โครงการทำจริง คือผลของโครงการ ความประสบความสำเร็จของโครงการก็คือ ไม่มีความแตกต่างหรือมีความแตกต่างน้อยมากระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับสิ่งที่โครงการทำได้จริงๆ

3. แบบยึดการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision Making Approach) รูปแบบนี้ถือว่าการประเมิน เป็นการรวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกแก่ผู้บริหาร ดังนั้นต้องวางแผน การตัดสินใจของผู้บริหารเป็นเกณฑ์ นั่นคือผู้ประเมินจะต้องให้ความสำคัญและสนใจตรงจุดระดับการตัดสินใจและสร้างภาพของสถานการณ์ต่างๆ ว่าควรตัดสินใจอย่างไร

ผู้เสนอแนวความคิดคนสำคัญในการศึกษารูปแบบนี้คือ Daniel L. Stufflebeam ได้เสนอแบบอย่างการประเมิน คือ CIPP (Context, Input, Process, Product) Model ซึ่งเน้นว่าการประเมินเป็นกระบวนการต่อเนื่องในการหาข้อมูล และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการเพื่อหาทางเลือกที่เป็นประโยชน์ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร Stufflebeam ได้อธิบายแนวคิดในการตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 4 แนวทาง ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบ อันได้แก่

1. การตัดสินใจที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง (Metamorphic) เมื่อได้รับข้อมูลค้นพบใหม่ล่าสุดที่แน่ใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจแบบนี้มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก หรือแทบจะไม่เกิดขึ้นเลย

2. การตัดสินใจเพื่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกิจกรรมบางสิ่งบางอย่าง เพื่อประคองภาพภายในองค์กรให้เป็นไปโดยปกติ (Homeostasis) โดยการใช้เทคนิค หรือมาตรฐานมาแก้ไขหรือสับเปลี่ยนหน้าที่ที่ทำงาน เปลี่ยนระบบการเก็บข้อมูล แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงที่ที่เกิดขึ้น

3. การตัดสินใจเพื่อปรับปรุง (Incremental) พัฒนาการที่ดีขึ้น คือ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีคณะกรรมการหรือผู้เชี่ยวชาญศึกษาแก้ไข แนะนำให้ความรู้ และนำเทคนิคใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

4. การตัดสินใจโดยนำความคิดริเริ่ม นำกิจกรรมใหม่ๆ มาใช้ทดลอง เพื่อผลและโอกาสของการเปลี่ยนแปลง (Neomobilistic) โดยการใช้ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่มาทดลองใช้ ซึ่งบางครั้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสูงและเป็นประโยชน์ โดยก่อให้เกิดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนแปลงอยู่ 2 แบบ คือ เปลี่ยนแปลงน้อย (แนว 2 และ 3) กับการเปลี่ยนแปลงมาก (แนว 1 และ 4)

จุดเน้นของการประเมินแยกเป็น 4 ประการ คือ

- (1) ประเมินสภาพแวดล้อมต่าง ๆ (Context Evaluation) ของโครงการ
- (2) ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการ
- (3) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ในการจัดทำปฏิบัติ

โครงการ

(4) ประเมินผล (Product Evaluation) ที่เกิดจากโครงการ

การประเมิน (1) และ (4) คือผล (Ends) ที่เกิดจากโครงการ ส่วนประกอบ (2) และ (3) เป็นแนวทาง (Means) ในการจัดทำปฏิบัติ โครงการ ผู้ประเมินโครงการจะต้องประเมินทั้งผลและแนวทาง คือทั้ง 4 ประการ เพื่อนำข้อสรุปเข้ามาเกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารและจะต้องรู้ก่อนว่าผู้บริหารจะตัดสินใจเลือกแนวทางเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่งใน 4 แนวทางที่กล่าวข้างต้น

4. แบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal-Free Approach) เป็นการประเมินทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด (Actual Effects) และเปรียบเทียบความสำคัญของผลที่เกิดขึ้นเหล่านั้น ว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ Scriven (1973) กล่าวว่า ไม่จำเป็นที่ผู้ประเมินจะต้องรู้ และใช้วัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ของการประเมิน เพราะอาจจะมองผลข้างเคียง (Side Effects) ที่เกิดจากโครงการบางเรื่อง ไป เพราะคิดว่าไม่ใช่ผลสำคัญ (Main Effects)

5. แบบศึกษาเฉพาะกรณี (The case-study Approach) เป็นการศึกษามุ่งประเด็นไปที่บุคคลอื่นๆ ที่รู้จักโครงการมีความเห็นเกี่ยวกับโครงการอย่างไร วิธีการที่ใช้ในการศึกษา จึงใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ศึกษาสภาพแวดล้อมต่างๆ ของโครงการ ในสภาพปกติตามธรรมชาติ การสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นับได้ว่า เป็นกระบวนการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative) นั่นเอง

6. แบบศิลปวิจารณ์ (Art Criticism Approach) เป็นแนวคิดที่เกิดจากผลงานและวิธีการที่ผู้วิจารณ์ทางศิลปะ วรรณคดี ดนตรี การละคร และวิจารณ์ภาพยนตร์ ใช้ปฏิบัติซึ่งมีวิธีการและบทบาทคล้ายคลึงกับผู้ประเมิน คือ ผู้วิจารณ์งานศิลปะต่างๆ จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญมีเกณฑ์อันเป็นแนวทางที่จะประเมินความงามของศิลปะในสาขานั้นๆ เกณฑ์เหล่านี้เป็นเกณฑ์ที่ใช้วิจารณ์คุณภาพ และคุณค่าของงานศิลปะในสาขานั้นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. แบบกึ่งกฎหมาย (Quasi-Legal Approach) รูปแบบนี้ได้นำกระบวนการซักฟอกและการพิจารณาคดีของศาล และระบบ มาใช้ในวิธีการประเมิน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการประเมินปัญหาสำคัญๆ ทางสังคม ประเด็นปัญหาอาจจะเป็นเรื่องของการสืบค้นข้อเท็จจริง หรือตรวจสอบความคิดเห็นที่สำคัญๆหรือที่น่าสงสัย ได้แย้งหรือยังหาข้อยุติไม่ได้

8. แบบตรวจสอบทางวิชาชีพ (The Professional Review Approach) เป็นการประเมินที่อาศัยกลุ่มบุคคลผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ เป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานและคุณค่าของคนในอาชีพเดียวกันนั่นเอง วิธีการของแต่ละสาขาวิชาชีพแตกต่างกันไปในรายละเอียดแต่ก็เป็นการประเมินมาตรฐานของภาพรวมทุกๆ ด้านของวิชาชีพนั้นๆ เอง

1.4 จุดมุ่งหมายของการประเมินผล

Scriven กล่าวว่า การประเมินผลมีจุดมุ่งหมายหลักอยู่ 2 ประการ คือ (1975), อ้างใน สมหวัง พิชานูวัฒน์, (2540 : 165)

(1) Formative Evaluation (การประเมินผลความก้าวหน้า) ได้แก่ การประเมินผลในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น โดยการที่ Feed back ที่มีประโยชน์ต่อผู้ประเมินผลโครงการ

(2) Summative Evaluation (การประเมินผลสรุป) ได้แก่ การประเมินผลโครงการที่สิ้นสุดเรียบร้อยแล้ว เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาคุณค่าของโครงการ และเพื่อพิจารณานำลักษณะที่ดีของโครงการไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันต่อไป

Scriven (1975), อ้างใน สมหวัง พิชานูวัฒน์, (2541 : 13) มีความเห็นว่า การประเมินความก้าวหน้าควรเป็นเรื่องของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น หรืออาจกล่าวได้ว่าการประเมินผลภายในของโครงการ (Internal Evaluation) ของนักประเมินผลสมัครเล่น ดังนั้น ไม่ควรจะใช้ นักประเมินผลมืออาชีพ โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มของการประเมินผล ส่วนการประเมินผลสรุปนั้น Scriven คิดว่า ควรเป็นการประเมินของผู้เชี่ยวชาญในการประเมินที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการ กล่าวคือ ควรเป็นการประเมินภายนอกของตัวโครงการ (External Evaluation) แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่ทำการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินสรุปในเวลาเดียวกัน ควรแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ ของแต่ละคนออกจากกันอย่างเด็ดขาด และการปรึกษากับบุคคลเหล่านี้เป็นการปรึกษาหารือกันและกัน (2-way traffic) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประเมินผลจากภายนอก และผู้ดำเนินงานของโครงการ ผู้อำนวยการโครงการควรเป็นผู้ประสานแนวความคิดของทั้ง 2 ฝ่ายให้เข้ากันได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

2.1 ความหมายการฝึกอบรม

การฝึกอบรม เป็นคำที่เรียกวิธีการหรือกรรมวิธีอย่างหนึ่ง ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Training ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายของการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้ง นี้ คือ

Elippo (1966 : 268) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่าหมายถึง กระบวนการเสริมสร้างเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคคลทั้งหมดในสังคมใดสังคมหนึ่ง

Harbison and Myers (1964 : 2) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและความสามารถ ของบุคคลทั้งหมดในสังคมใดสังคมหนึ่ง

Beach (1970 : 193) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง กรรมวิธีเพิ่มพูนสมรรถภาพของบุคคลในการทำงาน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในการพัฒนานิสัยแห่งความคิด และการกระทำ ความชำนาญ ความรู้และท่าทีต่างๆ

เครือข่าย ลิมอภิชาติ (2531 : 25) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึง เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning) เฉพาะอย่างของบุคคล เพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะหรือความชำนาญ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และทัศนคติเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Specific knowledge) เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและทำให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในงาน

นิรันดร์ จงวุฒิวัดย์ (2532 : 16) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการศึกษาเรียนรู้ (Education Process) รูปแบบหนึ่งที่มีการวางแผนการสื่อสาร (Planned Communication) ไว้แล้วเป็นอย่างดี เพื่อมุ่งให้มนุษย์คิดเป็น พูดเป็น และทำเป็น ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สุรพล จันทราบัตย์ (2529 : 1) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาบุคคล ซึ่งรวมกิจกรรมการเรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างมี ระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้รับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากความหมายของการฝึกอบรมดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้เปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

2.2 ลักษณะของการฝึกอบรม

ริม สงดง (2520), อ้างใน สุรพล จันทราทิตย์, (2529 : 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. เป็นการฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของบุคคลเป้าหมาย โดยเฉพาะซึ่งอาชีพดังกล่าวอาจเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพบุคคลกลุ่มเป้าหมาย หรือบุคคลกลุ่มเป้าหมายไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เกิดฝึกอบรมเลยก็ได้ แต่เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการฝึกอบรม อาจเห็นความสำคัญและจำเป็นที่ตัวบุคคลควรเรียนรู้ เพื่อจะนำไปทำประโยชน์แก่บุคคลเป้าหมายหรือครอบครัวของเขาเองก็ได้ในอนาคต
2. หลักสูตรการฝึกอบรม ต้องกระชับและรวบรวมเนื้อหาทั้งหมดที่จำเป็นต่อการเรียนรู้หรือต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม เพื่อที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้นำผลที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ได้จริงให้บังเกิดสัมฤทธิ์ผลโดยการกระทำของเขาเอง
3. สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรม จะต้องเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และคล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง ที่ผู้เข้ารับการอบรมจะนำผลไปใช้ให้มากที่สุด
4. วิทยากรในการฝึกอบรม จะต้องมีความสามารถในการถ่ายทอด คือรู้ด้านเทคนิคการสอน (How to teach) เป็นอย่างดี และรู้เนื้อหาในเรื่องที่ไปสอน (What to teach) เป็นอย่างดี โดยมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการนำสิ่งที่สอนไปใช้ด้วยจึงจะช่วยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดความเชื่อถือ และเชื่อมั่นว่าจะทำเองได้มากขึ้น

2.3 รูปแบบการจัดอบรม

รูปแบบการฝึกอบรมอาจจัดได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับสภาพองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ ผู้เข้าอบรม วิทยากร เวลา สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ แต่ในการจัดควรคำนึงถึงผู้เข้ารับการอบรมหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญอันดับแรก เพราะการจัดอบรมวิชาชีพนั้นจุดมุ่งหมายเพื่อจะพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ หรือดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข ในการพัฒนากลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใหญ่มีความรู้ ทักษะ เพื่อประกอบอาชีพหรือการมีงานที่ดีทำนั้น นอกจากจะคำนึงถึงสภาพความพร้อมขององค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้วย ซึ่งผู้ใหญ่ในทัศนะของนักจิตวิทยาและ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

การศึกษาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ มีการประกอบอาชีพ มีวัยและเวลาว่างแตกต่างกัน ตามสภาวะของอาชีพ ตลอดจนความสนใจ และความต้องการจากสภาพพื้นฐานที่แตกต่างกัน การจัดให้มีความรู้ให้แก่ผู้ใหญ่ควรจัดให้ยืดหยุ่นตามสภาพสิ่งแวดล้อมและสนองความต้องการของผู้เข้ารับการศึกษาด้วย ดังที่ Rogers (1951), อ้างใน กฤษกร สุธรรมวิจิตร, (2535 : 17) ได้ตั้งสมมุติฐานเอาไว้กับการสอนผู้ใหญ่ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Centered) ข้อสมมุติฐาน 5 ข้อคือ

1. ไม่สามารถสอนผู้อื่นได้โดยตรง สามารถเพียงแต่ช่วยอำนวยความสะดวก (Facilitate) การเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลทุกคนจะอยู่ในโลกแห่งประสบการณ์ของตนเอง
2. บุคคลจะเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่รับรู้ และคิดว่าสิ่งนั้นๆ จะมีส่วนช่วยส่งเสริมช่วยให้เขาสามารถรักษาโครงสร้างภายในของตนเองได้ (Organization of self)
3. บุคคลจะต่อต้านและปฏิเสธประสบการณ์ที่เขาคิดว่า เป็นประสบการณ์ที่ทำให้เขาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภายในของตนเอง
4. ถ้าหากบุคคลอยู่ในสิ่งแวดล้อม หรือสถานการณ์ที่เขาคิดว่าข่มขู่โครงสร้างภายในตัวของเขา บุคคลผู้นั้นจะยิ่งยืนหยัดไม่ยอมยืดหยุ่นปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ถ้าหากเขารู้สึกว่า อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยไม่ได้มีสิ่งใดมาทำให้เขาตั้งเครียด เขาก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับประสบการณ์ได้
5. ประสบการณ์ทางการศึกษาที่จะมีประสิทธิภาพที่สุด ในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้จะต้องเป็นประสบการณ์ที่ไม่ข่มขู่ผู้เรียนและประสบการณ์ ที่ผู้เรียนสามารถจำแนกวิเคราะห์องค์ประกอบของสถานการณ์ที่เขากำลังประสบและรับรู้

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการฝึกอบรม

3.1 วัตถุประสงค์ในการประเมินการฝึกอบรม

เริงลักษณะ วิจารณ์พันธ์ (2529 : 93) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์ในการประเมินผลการฝึกอบรมไว้ ดังนี้

- (1) เพื่อดูว่าการฝึกอบรมนั้น ได้สัมฤทธิ์ผลตามที่ต้องการเพียงใด
- (2) ทำให้ทราบถึงข้อดีข้อเสีย จุดอ่อน จุดบกพร่องของการฝึกอบรมที่จะนำมาสู่การแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการฝึกอบรมครั้งต่อไป
- (3) เพื่อช่วยให้ทั้งผู้ให้และผู้รับการฝึกอบรม ได้ทราบข้อดีข้อเสียหรือจุดอ่อนในการถ่ายทอดความรู้ของตนเองให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าเป็นอย่างไร ขณะเดียวกัน ผู้เข้ารับ

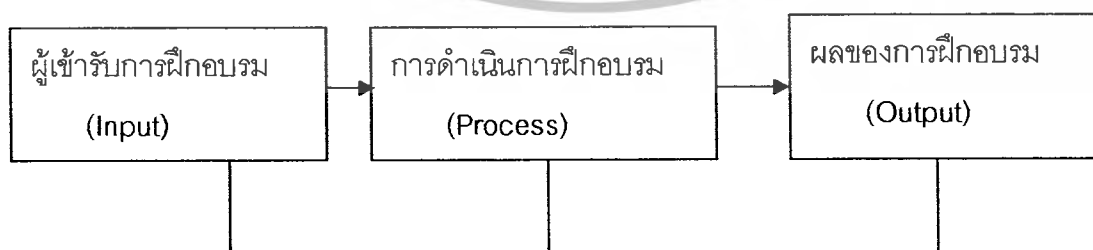
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอก 102869 ต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การฝึกอบรมก็จะได้ทราบว่าตนควรมีการเตรียมการ เตรียมตัว ล่วงหน้าอะไรบ้าง เพื่อจะได้รับผลเต็มที่ในการเข้ารับการฝึกอบรม

(4) เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูง สำหรับพิจารณาว่าควรมีการจัดโปรแกรมการฝึกอบรมนั้นอีกหรือไม่ อย่างไร ผลของการประเมินสามารถนำมาอ้างอิงหลักการและเหตุผลของโครงการฝึกอบรมครั้งต่อไปอีกด้วย และยังได้ทราบค่าใช้จ่ายและความคุ้มค่าในการจัดการฝึกอบรมด้วย

เนื่องจาก วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม คือ มุ่งที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ความคิด (Thinking) ความรู้สึก (Feeling) และการกระทำ (Action) เหล่านี้ เป็นสิ่งที่ต้องประเมินว่า หลังจากการฝึกอบรมแล้ว ผู้รับการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงหรือไม่เพียงใด เป้าหมายของการฝึกอบรม ยังต้องทำให้ผู้รับการฝึกอบรมได้นำพฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหน่วยงานหรือสังคมของเขาด้วย ดังนั้น การประเมินผลจึงควรกระทำซ้ำ โดยการติดตามผลหลังจากที่ผู้เข้ารับการอบรมกลับไปปฏิบัติงานช่วงระยะเวลาหนึ่งอาจจะเป็นประมาณ 8-12 เดือน ภายหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้นแล้ว การติดตามผลนี้จะเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จของการฝึกอบรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลของการฝึกอบรม (Output) ที่เกิดขึ้นย่อมเป็นผลมาจากคุณภาพของผู้รับการฝึกอบรม (Input) ได้แก่ ความรู้เดิม ความสามารถ ความตั้งใจ ความสนใจที่ต้องมีการฝึกอบรมของเขา นอกจากนี้ผลลัพธ์จะดีหรือไม่ ยังขึ้นอยู่กับกระบวนการดำเนินงานฝึกอบรม (Process) ซึ่งหมายถึง วิทยากร เทคนิคในการฝึก การจัดเวลาและสิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์และส่งผลต่อกันอย่างแยกไม่ออก ดังตารางภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบความสัมพันธ์ในการประเมินผลการฝึกอบรม

ที่มา: การประเมินโครงการสารคามพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 รูปแบบหรือวิธีการประเมินผลการฝึกอบรม

มีนักวิชาการหลายท่านได้คิดรูปแบบหรือวิธีการประเมินผลการฝึกอบรม ในที่นี้ จะกล่าวถึงเพียง 2 ท่าน คือ

Cesar M. Mercado (1968 : 4) ได้แบ่งระดับการประเมินผล ออกเป็น 4 ระดับตามลักษณะขององค์ประกอบในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมหวังที่จะได้รับจากกิจกรรมการฝึกอบรม ดังนี้

1. การประเมินผลด้านปฏิกิริยา (Reaction Evaluation) การประเมินผลระดับนี้ ต้องการถามความรู้สึกนึกคิด/เจตคติ (Attitude) ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อส่วนประกอบต่างๆ (Components) ในโครงการ เช่นเนื้อหาแต่ละเรื่อง วิธีการและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม และสิ่งที่สนับสนุนในการดำเนินการจัดฝึกอบรม เช่น อาหาร เครื่องอำนวยความสะดวก ยานพาหนะ การรับส่ง ห้องฝึกอบรม ฯลฯ

2. การประเมินด้านการเรียนรู้ (Learning Evaluation) การประเมินระดับนี้จะวัดสิ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ(KAS) ในส่วนเจตคติที่วัดนี้แตกต่างจากเจตคติในระดับปฏิกิริยา การประเมินผลเจตคติ (ในด้านการเรียนรู้) หมายถึงเจตคติที่มีต่อการได้รับผลประโยชน์จากความรู้ทักษะที่ได้เรียนมาใหม่ๆ ในสภาพแวดล้อมการฝึกอบรม การประเมินผลการเรียนรู้ชี้ให้เห็นถึงความรู้ (K) เจตคติ (A) และ/หรือทักษะ (S) ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับปัจจัยที่จะต้องทำให้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลการเรียนรู้สามารถดำเนินการได้ทั้งก่อน ระหว่างการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

3. การประเมินผลการปฏิบัติ (Performance Evaluation) การประเมินระดับนี้เพื่อดูว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถนำความรู้ และทักษะ ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องหรือไม่ ผลที่ได้จากการประเมินนี้จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา ด้านทักษะ และเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม การประเมินผลแบบนี้อาจทำได้ระหว่างการฝึกอบรม แต่โดยทั่วไปแล้วมักจะทำหลังการฝึกอบรม

4. การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินผลระดับนี้ เพื่อดูผลที่เกิดขึ้นในภาพรวม (Overall Effect) จากการเข้าฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีต่อชุมชน โดยปกติแล้ว ผลกระทบสามารถวัดได้ในรูปของรายได้ต่อหัว ผลผลิตพืชโดยเฉลี่ย อัตราเพิ่มของประชากร อัตราการเจริญพันธุ์ (Fertility Rate) ผลผลิตรวมและตัวชี้วัดอื่นๆ ของการพัฒนาระดับมหภาค (Macro)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Donald L. Kirpatrick (1959), อ้างใน วรรณภา รัตมีชาติ, (2535 : 39) ได้ให้ความเห็นว่าการประเมินการฝึกอบรมนั้น ต้องประเมินประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ประเมินการเรียนรู้ (Learning) ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องให้เรียนรู้ตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์หลักของโครงการฝึกอบรมหรือไม่

2. ประเมินปฏิกิริยา (Reaction) หมายถึงผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีปฏิกิริยาต่อโครงการ

(2.1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าหัวข้อวิชาต่างๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรเหมาะสมเพียงพอหรือไม่

(2.2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าการจัดโครงการ/หลักสูตรการฝึกอบรมนี้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเขาหรือไม่

(2.3) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าการจัดการฝึกอบรมครั้งนี้เหมาะสมหรือไม่

(2.4) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเห็นว่าเป็นการคุ้มค่าหรือไม่ในการเข้าฝึกอบรมครั้งนี้

(2.5) ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีทัศนคติต่อการฝึกอบรมอย่างไร

3. ประเมินพฤติกรรม (Behavior)

(3.1) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่

(3.2) ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้เปลี่ยนแปลงนำเอาความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมครั้งนี้ ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานหรือไม่

4. ประเมินผลลัพธ์ (Outcome หรือ Result) ว่า

(4.1) ผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นอย่างไร

(4.2) ผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการยอมรับจากบุคคลระดับต่างๆ ในหน่วยงานเพียงใด

3.3 รูปแบบของการประเมินผลการฝึกอบรมในครั้งนี้

ในการประเมินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP เนื่องจากแบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังคงเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบรายละเอียดต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วย โดยผลการประเมินจะได้ทั้งข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะประเมินได้ดี ซึ่งนับได้ว่าช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติงาน จึงนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาคั้งนี้

แบบจำลองนี้จะประเมินโครงการในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

(1) ประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์

(2) ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง เพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ

(3) ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ

(4) ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

การประเมินด้านต่างๆมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

การประเมินสภาพแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่วไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญมากมาย ที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาพแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่นๆ ที่สำคัญมากมายจัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมินการบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาพแวดล้อม ทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ

2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่างๆ คือ

(1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

(2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ

3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการ ทุกลำดับขั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์อยู่ 3 ประการ คือ

(1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

(2) เพื่อรวบรวมสารนิเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน

(3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

(1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ ซึ่งอาจเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากรและผู้เข้าศึกษา วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้เกี่ยวข้องในแผนการนั้นและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

(2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนการวางแผน โดยผู้อำนวยการโครงการระหว่างการดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนการวางแผน เช่น โครงการพัฒนาแบบสอบ ซึ่งมีความจำเป็นต้องเลือกโรงเรียนแบบเจาะจง สำหรับเข้าร่วมในการทดสอบสร้างข้อกระทงใหม่ๆ ของแบบสอบ ผู้ตัดสินใจจะสามารถจัดเตรียมวางโครงการล่วงหน้าได้ดีเมื่อมีโรงเรียนมาให้เลือก แต่ตัวเลือกเหล่านี้จะยังมีจนกว่าจะมีรายชื่อของโรงเรียนที่จะสอบถามไป เมื่อโรงเรียนได้รับการติดต่อแล้ว จึงจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีความเต็มใจในการเข้าร่วมทดลองแบบสอบ ดังนั้น ผู้พัฒนาแบบสอบจึงต้องคัดเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการตามแบบการสุ่มตัวอย่างมากที่สุดและเขาจะต้องกำหนดตารางเฉพาะในการบริหารแบบสอบในการทดลองตามรูปแบบของแบบสอบ ดังนั้น ในโครงการส่วนใหญ่จะมีสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจจำนวนมากและนี่เป็นเครื่องแสดงความชัดเจนถึงความต้องการข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการ จะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ๆ ของโครงร่างของโครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการสอน และปริมาณของการอภิปรายที่จะมีความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่า เกิดอะไรขึ้นจริงๆ สารนิเทศนี้จะแสดงให้เห็นประโยชน์เฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุ

4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีค่าเป็นอย่างยิ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบทั่วไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เกณฑ์ในการวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Criteria) หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Criteria) ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสภาวะแวดล้อม ปัจจัย และกระบวนการรวมกันด้วย

4. รายละเอียดเกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ประจำปี 2550

หลักการและเหตุผล

ด้วยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลมาบยางพร ยังขาดปัจจัยในการเพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร เช่น ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อนำมาปรับปรุงคุณสมบัติทางเคมี ชีวภาพและกายภาพของดิน ความสำเร็จของเกษตรกรเหล่านี้จะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของดิน เป็นพื้นฐาน ปัจจุบันรัฐบาลสนับสนุนให้เกษตรกรหันมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง พร้อมกับเร่งสาธิตและส่งเสริมในทุก ๆ อำเภอ โดยมีเป้าหมายภายใน 4 ปีข้างหน้า รัฐบาลจะให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในการเกษตร ยังเป็นการดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะทำให้เกษตรกรอยู่อย่างพอดี อุดมสมบูรณ์และมีความสุขแบบยั่งยืน

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพรจึงได้จัดกิจกรรมนี้ขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรในเขตตำบลมาบยางพรได้รู้จักและเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยการผลิตและรู้จักวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง เพื่อช่วยลดรายจ่ายและปรับปรุงคุณสมบัติทางเคมี ชีวภาพและกายภาพของดินให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อเป็นการดำเนินชีวิตตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.3 เพื่อให้เกษตรกรได้รับปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
- 2.4 เพื่อให้เกษตรกรเข้าใจวิธีการผลิตและประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

เป้าหมาย

เกษตรกรในพื้นที่ตำบลมายางพร จำนวน 40 คน มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง

- ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- วิธีการผลิตและประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
- ได้รับปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ระยะเวลาดำเนินการ

เมษายน - สิงหาคม พ.ศ. 2550

วิธีดำเนินการ

- 5.1 จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ
- 5.2 จัดเตรียมเอกสารประกอบการฝึกอบรม
- 5.3 ดำเนินการตามโครงการ
- 5.4 ติดตามผลการดำเนินการ

สถานที่ดำเนินการ

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมายางพร หมู่ที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งบประมาณ จำนวนเงินทั้งสิ้น 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) ดังรายละเอียด ตารางที่ 1
ต่อไปนี้เป็น

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดงบประมาณโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ที่	รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1	ค่าอาหาร อาหารว่างพร้อมเครื่องดื่ม จำนวน 40 คน	2,830
2	ค่าถังพลาสติกพร้อมก๊อกเปิด-ปิด ขนาด 200 ลิตรจำนวน 39 ถัง ละ 900 บ.	35,100
3	ค่าพลาสติก จำนวน 2,340 ก.ก. ละ 18 บ.	42,120
4	ค่ากากน้ำตาล จำนวน 1,170 ก.ก. ละ 15 บ.	17,550
5	ค่าตอบแทนวิทยากร 1 คน ละ 4 ชม. ละ 600 บาท	2,400
	รวมทั้งสิ้น	100,000

ผู้รับผิดชอบโครงการ

องค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกรดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
2. เกษตรกรสามารถอธิบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. เกษตรกรได้รับปัจจัยในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
4. เกษตรกรสามารถอธิบายวิธีการผลิตและประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุพา แป้นรักษา (2538), อ่างโนจินโสภาคย์ โชติวิเชียร : (2546) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลโครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินศึกษาเฉพาะกรณีวิจัยทางการเกษตร วัตถุประสงค์คือวิเคราะห์และประเมินการใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร สำหรับโครงการวิจัยทางการเกษตรว่าการทำวิจัยได้ผลผลิตและผลลัพธ์เพียงใดรวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำผลการวิจัยทางการเกษตร ไปเผยแพร่และนำไปใช้ประโยชน์การศึกษานี้ใช้กลุ่มตัวอย่างโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปี 2525-2529 จำนวน 414 โครงการ เก็บข้อมูลใช้วิธีสำรวจทะเบียนรายชื่อโครงการ วิจัยเอกสารของกรมวิชาการเกษตร และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักวิจัย การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้วิธีพรรณนา วิเคราะห์โดยใช้สถิติร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่าโครงการวิจัยทางการเกษตรที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณกลุ่มตัวอย่างสามารถผ่านการประเมินผลผลิตร้อยละ 47.34 และผ่านการประเมินผลร้อยละ 27.29 ของโครงการทั้งหมด สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเผยแพร่ และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์คือ ขาดงบประมาณที่ต่อเนื่อง เพื่อประยุกต์ผลการวิจัยก่อนนำไปใช้

จักรพงศ์ สุทธิรุ่งเรือง (2545) ศึกษาเรื่องการติดตามประเมินผลโครงการฝึกอบรมเรื่องการใช้ปุ๋ยในระบบน้ำอย่างประหยัด ณ วัดโนนทอง ตำบลตาหลิ่งใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลนำความรู้ไปใช้ภายหลังการอบรม ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการนำความรู้จากการอบรมไปใช้ภายหลังการอบรมเรื่องการใช้ปุ๋ยในระบบน้ำอย่างประหยัด ณ วัดโนนทอง ตำบลตาหลิ่งใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 64 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมคือ แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ไม่ได้นำความรู้ไปดำเนินการมีสาเหตุมาจากรอโครงการช่วยเหลือจากรัฐบาลร้อยละ 50.85 ไม่มีเงินลงทุนร้อยละ 40.68 ไม่มีความรู้ความเข้าใจร้อยละ 5.08 ส่วนที่ไม่ได้ไปดูแลแปลงสาธิต และไม่มีเวลามีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 1.67 สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญคือค่าใช้จ่ายในการติดตั้งอุปกรณ์ต่อไร่สูง อีกทั้งประสบกับปัญหาต่อต้านเนื่องจากปุ๋ยละลายไม่หมด ในเรื่องการจัดการดินนั้นก็พบปัญหาบ้างเช่น สภาพพื้นที่ไม่ดี ดินแข็งเป็นก้อน การไถพรวนทำได้ยาก ส่วนผลของการนำวิธีการให้น้ำแก่พืชไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรที่พบปัญหา คือ แหล่งน้ำธรรมชาติไม่เพียงพอ สระน้ำที่รัฐขุดให้ก็แห้งแล้งพื้นที่ทำการเกษตร ทำให้ไม่สะดวกต่อการใช้แหล่งน้ำ

กนิษฐา สุวัตรกุล (2541 : 117) การประเมินโครงการฝึกอบรมอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมอาชีพของศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีภาคกลางรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตลอดจนเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยการนำแบบจำลอง CIPP มาประยุกต์ใช้ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์ จำนวน 30 คน และ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม รุ่นที่ 20 จำนวน 139 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้สำเร็จการฝึกอบรม มีอายุเฉลี่ยประมาณ 19 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมต้นหรือเทียบเท่า อาชีพหลักของครอบครัวคือ เกษตรกรรม (ร้อยละ 66.9) ซึ่งครอบครัวมีฐานะพอมีพอกิน โครงการประสบความสำเร็จประมาณ ร้อยละ 40 จากจำนวนผู้ที่ประกอบอาชีพตามแผนที่ได้รับการฝึกอบรมมาซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ตามที่ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรี ภาคกลางได้กำหนดขึ้น โดยในส่วนของผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งมีถึง ร้อยละ 24.5 เนื่องจากหางานทำไม่ได้ เป็นผู้ว่างงานหรือถูกออกจางานถึง ร้อยละ 7.9 หรือความรู้ที่ได้รับการฝึกอบรมไม่เพียงพอ ที่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพในสาขาวิชาที่ฝึกอบรมมา โดยจะเห็นได้จากความมั่นใจในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพอยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ (คะแนนเฉลี่ย 3.06) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้สำเร็จการฝึกอบรมมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่ได้ประกอบอาชีพตามที่ได้รับการฝึกอบรมมา แต่จำนวนผู้ที่มีอาชีพและรายได้ ซึ่งเพิ่มมากกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรมประมาณ ร้อยละ 40 โดยจำนวนผู้มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ซึ่งต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ และผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพจะเห็นได้ว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม มีถึง ร้อยละ 92.8 แต่หลังจากฝึกอบรมอาชีพ มีเพียง ร้อยละ 56.2 ลดลงถึงร้อยละ 36.6 ซึ่งภายในระยะเวลา 6 เดือน

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานโครงการฝึกอบรมอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรมีการจัดการด้านวิชาการ โดยการมุ่งส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดการพัฒนา ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความมั่นใจในความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ตลอดจนรัฐบาลควรสนับสนุนส่งเสริมงบประมาณ รวมทั้งการสนับสนุนองค์กรเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการวิจัย (Research Methodologies)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาค้างนี้ ค้าง

(1) เจ้างหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนเกษตรขององค้การบริหารส่วนตำบลมายางพร
จำนวน 2 คน

(2) ผู้ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อแก้อปัญหาความเดียดร้อน
ของเกษตรกร ประจำปีงบประมาณ 2550 จำนวนทั้งหมด 54 คน

ในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยจะวิจัยจากประชากรทั้งหมด ประกอบด้วยเจ้างหน้าที่
ผู้ปฏิบัติงานในส่วนเกษตรขององค้การบริหารส่วนตำบลมายางพร จำนวน 2 คนและเกษตรกร
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อแก้อปัญหาความเดียดร้อนของ
เกษตรกร ประจำปีงบประมาณ 2550 จำนวน 54 คน

เครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ค้าง แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัย
แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลักในการสร้าง ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถาม
จำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับเจ้างหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ แบบสอบถามแบ่งเป็น
5 ส่วน ค้าง

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของเจ้างหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้แก่ เพศ
อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานหน้าที่ และความพอใจในงานที่
ปฏิบัติ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความเหมาะสมของ
การดำเนินงานด้านต่าง ๆ

ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค้าง เหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง
น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ความพอเพียงของทรัพยากรต่างๆ ที่ใช้ในโครงการฝึกอบรม ประกอบด้วย

ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เพียงพอมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ ได้แก่ ความเหมาะสมของกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ ประกอบด้วย

ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินผลผลิต ได้แก่ ความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ และข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการ ข้อคำถาม เกี่ยวกับความรู้ของผู้ผ่านโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ความรู้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

คำถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ แบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อาชีพหลัก รายได้ ความพอเพียงของรายได้ อาชีพเสริม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินสภาพแวดล้อม ได้แก่ คำถามปลายเปิด (Open Ended) เกี่ยวกับความรู้และเหตุผลของการเข้าร่วมโครงการ และ ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ความต้องการและความคาดหวังมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในโครงการฝึกอบรม ประกอบด้วย

ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เพียงพอมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ ได้แก่ ความเหมาะสมของกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศชีวิตภาพ ประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับประเมินผลผลิต ได้แก่ ความรู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ ฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ของผู้ผ่านโครงการและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ความรู้มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

คำถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด

ประเภทการประเมิน	ตัวชี้วัด
1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	<p>ความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยการผลิต - ช่วยในการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพ
2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)	<p>ความพอเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ</p> <p>(1) ด้านบุคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำนวนวิทยากร - ระดับความรู้ความสามารถวิทยากร - ความพร้อมของวิทยากร <p>(2) ด้านสถานที่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเหมาะสมของสถานที่ <p>(3) สิ่งอำนวยความสะดวก</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำนวนอุปกรณ์ - เอกสาร
3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	<p>• ความเหมาะสมของกระบวนการในด้านต่างๆ</p> <p>(1) ด้านวิทยากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้ความรู้ในเชิงบรรยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเภทการประเมิน	ตัวชี้วัด
	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ความรู้ในเชิงปฏิบัติ - การวางตัว - การเปิดโอกาสให้ซักถาม - ความสารถในการตอบคำถาม - วิธีถ่ายทอดความรู้ - ความพึงพอใจต่อวิทยากร <p>(2) ด้านการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความชัดเจนในรายละเอียด - การบรรยายภาคทฤษฎีและปฏิบัติ <p>(3) ด้านการวัดผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิทยากรมีการซักถาม - มีการประเมินผลการเรียนรู้ <p>(4) ด้านกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดกิจกรรมเน้นทนาการ
<p>4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)</p>	<p>ความรู้ ทักษะ และประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความรู้และทักษะในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ - ความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ - สามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง - สามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย - มีการแนะนำให้เกษตรกรทำนอื่นเพื่อนบ้านเรื่องการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปแจ้งประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเภทการประเมิน	ตัวชี้วัด
	- มีการแนะนำให้เกษตรกรทำอื่น/เพื่อนบ้านเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เกณฑ์การวัด

แบบสอบถามชุดที่ 1 ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินโครงการฝึกอบรม และผลผลิตจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยชีวภาพ ดังนี้ การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

มาตรวัดผลการประเมินสภาพแวดล้อมนั้น ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพกับเป้าหมายของโครงการ โดยพิจารณาความเหมาะสมของการดำเนินการด้านต่างๆ ในทัศนคติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ซึ่งสามารถสะท้อนออกมาในรูปของความคิดเห็นในระดับต่างๆต่อการดำเนินการด้านต่าง ๆ เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

มาตรการของการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากความพอเพียงของปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินการ

ความพอเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ประกอบด้วย บุคลากร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการฝึกอบรม เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

มาตรวัดผลของการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน ระบบการวัดผล กิจกรรม เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

มาตรวัดผลการประเมินผลผลิต ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการเสร็จสิ้น บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์หรือไม่ โดยพิจารณาจากความรู้ทักษะ และประโยชน์จากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ประกอบด้วย ผลการประเมิน
สภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

แบบสอบถามชุดที่ 2 ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การวัดสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น
กระบวนการ และผลผลิต ดังนี้

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

มาตรวัดผลการประเมินสภาพแวดล้อมนั้น ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความสอดคล้อง
ระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพกับความต้องการและความ
คาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ
ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

มาตรของการประเมินปัจจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่
เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากความพอเพียงของ
ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินการ

ความพอเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ประกอบด้วย
บุคลากร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการฝึกอบรม เป็นข้อคำถามมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 6 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มาตรฐานวัดผลของการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินกระบวนการในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพด้านต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพ ด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน ระบบการวัดผล กิจกรรม เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

มาตรฐานวัดผลของการประเมินผลผลิต ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการเสร็จสิ้น บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตหรือไม่ โดยพิจารณาจากความรู้ทักษะ และประโยชน์จากโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพ ของผู้ผ่านการเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพ เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

มีความเหมาะสมมากที่สุด	=	5	คะแนน
มีความเหมาะสมมาก	=	4	คะแนน
มีความเหมาะสมปานกลาง	=	3	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อย	=	2	คะแนน
มีความเหมาะสมน้อยที่สุด	=	1	คะแนน

ความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชีวิตภาพ ประกอบด้วย ผลการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยตระหนักดีว่า คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ต่อคุณค่าที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าการวิจัยครั้งนี้ ได้ผลที่มีประโยชน์ทั้งทางวิชาการและสังคมโดยเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนรวม ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาจากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ในวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ส่วนการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาที่เป็นคำถามปลายเปิด (Analysis)

เกณฑ์การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต และความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ นำมาแบ่งระดับการประเมินผล ในแต่ละด้านออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระดับการประเมินผล

ระดับค่าเฉลี่ย	แปลความหมาย
1.00-1.80	น้อยที่สุด
1.81-2.61	น้อย
2.62-3.42	ปานกลาง
3.43-4.23	มาก
4.24-5.00	มากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

(1) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดลำดับขั้นของข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม

(2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าและเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการกระจายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

(3) ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความต้องการและคาดหวังกับความรู้ ทักษะ และประโยชน์ที่ได้รับหลังโครงการเสร็จสิ้นของผู้เข้าร่วมโครงการ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล (Finding and Results)

ในการนำเสนอผลการประเมินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ซึ่งประกอบไปด้วยผลการประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในส่วนของผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

4.1 เจ้าหน้าที่

- 4.1.1 ลักษณะทั่วไปของประชากร
- 4.1.2 ผลการประเมินสภาพแวดล้อม
- 4.1.3 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น
- 4.1.4 ผลการประเมินกระบวนการ
- 4.1.5 ผลการประเมินผลผลิต

4.2 ผู้เข้าร่วมโครงการ

- 4.2.1 ลักษณะทั่วไปของประชากร
- 4.2.2 ผลการประเมินสภาพแวดล้อม
- 4.2.3 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น
- 4.2.4 ผลการประเมินกระบวนการ
- 4.2.5 ผลการประเมินผลผลิต

4.3 ความสำเร็จของโครงการ

4.1.1 ลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัยลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง จำนวน 2 คน พบว่า

เป็นเพศชายทั้งหมด อายุโดยเฉลี่ย 36.5 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ปฏิบัติหน้าที่ เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และ ตำแหน่งนักวิชาการเกษตร โดยระยะเวลาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าว 23 ปี และ 2 ปี ตามลำดับ โดย เป็นที่ปรึกษาของโครงการ และ เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการ ซึ่งมีความพึงพอใจการปฏิบัติงานในหน้าที่ปัจจุบัน ในระดับพอใจมาก ทั้ง 2 คน นอกจากงานในหน้าที่แล้วเจ้าหน้าที่ยังได้รับมอบหมายงานอื่น คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ตารางที่ 4 แสดงลักษณะทั่วไปของเจ้าหน้าที่

รายการ		N= 2	ร้อยละ
เพศ	ชาย	2	100
อายุ	28 ปี	1	50
	45ปี	1	50
	$\mu = 36.5$ S.D = 12.02 Max=45 Min 28		
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	2	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	N= 2	ร้อยละ
ตำแหน่งในหน้าที่		
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	1	50
นักวิชาการเกษตร	1	50
งานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานในหน้าที่		
ไม่ได้รับมอบหมาย	1	50
ได้รับมอบหมาย		
-เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	1	50
ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน		
2 ปี	1	50
23 ปี	1	50
$\mu = 24, S.D = 14.84$		
การมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ		
ที่ปรึกษาโครงการ	1	50
ผู้ดำเนินการ	1	50
ความพึงพอใจในหน้าที่ปฏิบัติงาน		
พอใจมาก	2	100

4.1.2 ผลการประเมินสภาพแวดล้อม

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) จัดได้ว่ามีประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการในขั้นต้น เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม การประเมินสภาพแวดล้อมจึงเริ่มต้นด้วยการวิจัยลักษณะทั่วไปของโครงการที่มีอยู่ และจากสภาพที่เป็น เพื่อนำไปสู่การระบุเหตุผล และความจำเป็นที่ต้องมีโครงการขึ้นมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.0$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าหัวข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และ จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนหัวข้อที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ โครงการมีวัตถุประสงค์ชัดเจน การคัดเลือกเกษตรกร และการกำหนดระยะเวลาการประชาสัมพันธ์และฝึกอบรม (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 แสดงประเมินผลสภาพแวดล้อม (Context) ของเจ้าหน้าที่ที่มีความเหมาะสมของการดำเนินการด้านต่าง ๆ ของโครงการ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.โครงการมีวัตถุประสงค์ชัดเจน	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
2. จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น	1	1	-	-	-	4.5	0.7	มากที่สุด
	(50.0)	(50.0)						
3. จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	1	1	-	-	-	4.5	0.7	มากที่สุด
	(50.0)	(50.0)						
4. การคัดเลือกเกษตรกร	-	1	1	-	-	3.5	0.7	มาก
		(50.0)	(50.0)					
5. การกำหนดระยะเวลาการประชาสัมพันธ์และฝึกอบรม	-	1	1	-	-	3.5	0.7	มาก
		(50.0)	(50.0)					
รวม						4.0	0.5	มาก

4.1.3 ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นมีประโยชน์ ต่อการดำเนินงานโครงการฝึกอบรม ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดและให้ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงาน เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนของการประเมินสภาพแวดล้อม เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากนี้ความสำเร็จของโครงการจะมีมากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ ความพอใจเพียงของ ทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเอื้ออำนวยต่อการดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้มาก น้อยเพียงใด โดยเฉพาะปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรเหล่านั้น โดยวิธีการให้เจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศวิพากษ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง เป็นผู้ประเมินความพอใจเพียงของทรัพยากรด้านต่าง ๆ ซึ่งปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศวิพากษ์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศวิพากษ์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.87$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลากรในหัวข้อระดับความรู้ความสามารถของวิทยากร ส่วนด้านที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านสถานที่ในหัวข้อ การได้รับสนับสนุนจากผู้บริหารและฝ่ายอื่น ๆ งบประมาณที่ได้รับ รวมถึงเอกสารประกอบการฝึกอบรม จำนวนอุปกรณ์ (โต๊ะ, เก้าอี้, บอร์ด, พัดลม, ปากกา ฯลฯ) (ตารางที่ 6) ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมิน ปัจจัยเบื้องต้น (Input) ความพอใจเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำปฏินิเทศวิพากษ์ของเจ้าหน้าที่

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านบุคลากร								
1.จำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบในโครงการ	-	1 (50.0)	1 (50.0)	-	-	3.5	0.7	มาก
2.จำนวนวิทยากรมีความเหมาะสม	-	2 (100)	-	-	-	4	0	มาก
3.ระดับความรู้ความสามารถของวิทยากร	1 (50.0)	1 (50.0)	-	-	-	4.5	0.7	มากที่สุด
รวม						4.0	0.5	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านสถานที่	-	-	-	-	-			
4.สถานที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	-	1	1	-	-	3.5	0.7	มาก
		(50.0)	(50.0)					
สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆในการฝึกอบรม								
5.การได้รับสนับสนุนจากผู้บริหารและฝ่ายอื่นๆ	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
6.งบประมาณที่ได้รับ	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
7.จำนวนอุปกรณ์(โต๊ะ,เก้าอี้,บอร์ด,พัดลม,ปากกาฯลฯ)	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
8.เอกสารประกอบการฝึกอบรม	-	1	1	-	-	3.5	0.7	มาก
		(50.0)	(50.0)					
รวม						3.9	0.2	มาก
รวม						3.87	0.5	มาก

4.1.4 ผลการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฎิยอินทรีย์ชีวภาพ

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) นับว่ามีความสำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้ผลผลิต (Output) ของโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะการประเมินโครงการบริการสังคมที่ปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ มักจะมุ่งประเด็นการประเมินผลผลิตของโครงการ โดยมองข้ามการประเมินในขณะนี้ ซึ่งอาจจะทำให้ไม่ได้ผลของโครงการหรือคำตอบที่ถูกต้อง เนื่องจากการประเมินกระบวนการมีประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่นจุดด้อยของโครงการ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้นในการประเมินโครงการฝึกอบรมทำปฎิยอินทรีย์ชีวภาพ จึงได้ทำการประเมินกระบวนการดำเนินงานฝึกอบรมโครงการ เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการในด้านต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดโดยวิธีการให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมการดำเนินงานในด้านต่างๆ อันได้แก่ ด้านวิทยากร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล และกิจกรรม ดังนี้

ผลการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.66$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่ามีความเหมาะสมระดับมากทั้งหมด ได้แก่

ด้านทฤษฎี-ปฏิบัติเมื่อพิจารณาในหัวข้อ การบรรยายเป็นลำดับขั้นตอน และ การจัดการบรรยายภาคทฤษฎีและการจัดฝึกภาคปฏิบัติ ทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.0$)

ด้านการวัดผลเมื่อพิจารณาในหัวข้อ มีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจและทักษะในระหว่างการฝึกอบรม และ หลักเกณฑ์การประเมินผล ทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.0$)

ด้านกิจกรรมเมื่อพิจารณาในหัวข้อ การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกันมากขึ้นและผ่อนคลาย และ การจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานมีความเหมาะสมในระดับมาก และน้อย ตามลำดับ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ด้านกระบวนการ (Process) ความเหมาะสมของกระบวนการ โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านทฤษฎี-ปฏิบัติ								
1.การบรรยายเป็นลำดับขั้นตอน	-	2	-	-	-	4.0	0	มาก
		(100)						
2.การจัดการบรรยายภาคทฤษฎีและการจัดฝึกภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสม	-	2	-	-	-	4.0	0	มาก
		(100)						
รวม						4.0	0	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
ด้านการวัดผล									
3.มีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจและทักษะในระหว่างการศึกษาฝึกอบรม	-	2	-	-	-	4.0	0	มาก	
						(100)			
ด้านกิจกรรม									
4.หลักเกณฑ์การประเมินผล	-	2	-	-	-	4.0	0	มาก	
						(100)			
รวม						4.0	0	มาก	
ด้านกิจกรรม									
5.การจัดกิจกรรมเน้นทวนการเพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกันมากขึ้นและผ่อนคลาย	-	1	1	-	-	3.5	0.7	มาก	
						(50.0)	(50.0)		
6.การจัดให้มีการทัศนศึกษา	-	-	1	1	-	2.5	0.7	น้อย	
						(50.0)	(50.0)		
รวม						3.0	0.7	มาก	
รวม						3.66	0.65	มาก	

4.1.5 ผลการประเมินผลผลิต

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ที่เกิดจากโครงการเป็นจุดประเมินที่สำคัญซึ่งจะทำให้ทราบว่า “ผล” ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมโครงการนั้นเป็น “เหตุ” โดยตรงที่เกิดมาจากกระบวนการ (Process) และจากทรัพยากรที่นำเข้าไป (Input) เนื่องจาก “ผล” อันเกิดจากโครงการบริการทางสังคมนั้น ยากแก่การวัด เพราะบางครั้งผลไม่ได้เกิดขึ้นแก่ผู้รับบริการโดยทันทีทันใด แต่อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อย ๆ สะสมมากขึ้น และแสดงออกภายหลัง อาจจะเป็นหลังจากที่โครงการได้เสร็จสิ้นไปแล้วระยะหนึ่ง

ดังนั้นการประเมินผลผลิต ของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งเป็นโครงการบริการสังคมโครงการหนึ่ง จึงเป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นหลังจากการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชีวภาพ ของผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งมีทั้งผลที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมโดยตรง และผลข้างเคียง หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงมิใช่ผลจากโครงการตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ผลที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพหรือไม่ โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นผู้ประเมินผล ของโครงการ เนื่องจากเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับโครงการเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และผู้เข้าร่วมโครงการ จะทำ ให้ผลการประเมินมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้นและการประเมินผลผลิตส่วนหนึ่ง เป็นการประเมินโดย ตัวผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพสามารถบอกผลที่ตนเองได้รับจากโครงการได้ เป็นอย่างดี โดยจากการประเมิน ความรู้ความชำนาญที่ได้จากโครงการ ประโยชน์ที่ได้รับจาก โครงการ ของผู้เข้าร่วมโครงการ ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

จากผลการประเมินผลผลิตของเจ้าหน้าที่ ด้านความรู้ทักษะ และประโยชน์ ของ ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ได้แก่ เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการ ประกอบอาชีพได้ เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง เกษตรกรสามารถลดต้นทุน ค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ ชีวภาพไว้ใช้เอง เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก และในข้อ เกษตรกรมีความรู้และ ทักษะในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ผลผลิต (Product) ความรู้ ทักษะและประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

รายการ	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.เกษตรกรมีความรู้และทักษะใน การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพิ่มมากขึ้น	1 (50.0)	1 (50.0)	-	-	-	4.5	0.7	มากที่สุด
2.เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	-	1 (50.0)	1 (50.0)	-	-	3.5	0.7	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น(N=2)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
3.เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้	-	1	1	-	-	3.5	0.7	มาก
		(50.0)	(50.0)					
4.เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
5.เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
6.เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
7.เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	-	2	-	-	-	4	0	มาก
		(100)						
รวม						3.92	0.47	มาก

4.2.1 ลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผลการวิจัยลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์

ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง จำนวน 54 คน (ตารางที่ 9)

เพศ

จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 63.0 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 37.0

อายุ

อายุ

จากการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีอายุ 46-55 ปี มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.9 รองลงมา มีอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีอายุที่ต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.7 และมีอายุมากกว่า 55 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.9 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 49.04 ปี อายุสูงสุด 70 ปี และอายุน้อยที่สุด 32 ปี

ระดับการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการจบระดับการศึกษาที่ต่ำกว่า

มัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมา อนุปริญญา มีจำนวนเท่ากับ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.4 และ เรียนไม่จบ คิดเป็นร้อยละ 1.9

สมาชิกในครอบครัว

จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีจำนวนสมาชิกครอบครัวส่วนใหญ่เกินครึ่ง มีจำนวน 3-4 คนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา มีจำนวน 5-6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 มีจำนวนสมาชิกที่ต่ำกว่า 3 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 6 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.6 ตามลำดับ

อาชีพหลัก

จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด คือ ทำไร่ ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 92.6 รองลงมา รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 3.7 และรับราชการ มีจำนวนเท่ากับเป็นสมาชิกอบต. คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน

จากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.1 และมีรายได้ต่อเดือน 10,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.6 ตามลำดับ

ความพอเพียงของรายได้และรายจ่าย

จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เกินครึ่งมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 94.4 และที่ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 5.6

อาชีพเสริม

จากการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีอาชีพเสริมเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 46.3 ได้แก่ ทำไรคิดเป็นร้อยละ 25.9 ทำสวนคิดเป็นร้อยละ 18.5 และเลี้ยงสัตว์ 1.9 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 16.7 อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 7.4 ทำธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 5.6 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 1.9 และไม่มีอาชีพเสริมคิดเป็นร้อยละ 22.2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 แสดงลักษณะทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

รายการ	N= 54	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	34	63.0
หญิง	20	37.4
รวม	54	100
อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	2	3.7
36-45 ปี	17	31.5
46-55 ปี	21	38.9
มากกว่า 55 ปี	14	25.9
รวม	54	100
$\mu = 49.04$ S.D = 9.49 Max=70 Min 32		
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมตอนปลาย	45	83.3
อนุปริญญา	4	7.4
ปริญญาตรี	4	7.4
อื่นๆ	1	1.9
รวม	54	100
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
ต่ำกว่า 3 คน	8	14.8
3-4 คน	31	54.4
5-6 คน	12	22.2
มากกว่า 6 คนขึ้นไป	3	5.6
รวม	54	100
$\mu = 3.85$ S.D = 1.41 Max 7= Min 1		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	N= 54	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
เกษตรกร		
- ทำไร่	50	92.6
รับจ้างทั่วไป	2	3.7
ราชการ	1	1.9
อื่นๆ	1	1.9
รวม	54	100
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	6	11.1
5,001-10,000 บาท	45	83.3
10,001-50,000 บาท	3	5.6
รวม	54	100
รายได้พอเพียงต่อรายจ่าย		
พอเพียง	51	94.4
ไม่พอเพียง	3	5.6
อาชีพเสริม		
เกษตรกร		
- ทำไร่	14	25.9
- ทำสวน	10	18.5
- เลี้ยงสัตว์	1	1.9
ค้าขาย	9	16.7
ธุรกิจส่วนตัว	3	5.6
รับจ้างทั่วไป	4	7.4
ราชการ	1	1.9
อื่นๆ(ไม่ระบุ)	12	22.2
รวม	54	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2 ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ผลการประเมินสภาพแวดล้อมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นผลการประเมินวัตถุประสงค์และการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อให้สอดคล้อง วัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง โดยศึกษาจากความเหมาะสมของการดำเนินการด้านต่าง ๆ ซึ่งสามารถสะท้อนผลการวิจัยออกมาในรูปของความคิดเห็นในระดับต่าง ๆ

จากการวิจัยด้านปัจจัยสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ก่อนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพจากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมโครงการเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ คิดเป็นร้อยละ 85.2 และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 14.8

จากการวิจัยก่อนเข้าร่วมโครงการผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความชำนาญในเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมากน้อยเพียงใด พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมา มีความรู้ความชำนาญน้อย คิดเป็นร้อยละ 29.6 ไม่มีความรู้ คิดเป็นร้อยละ 5.6 และมีความรู้มาก คิดเป็นร้อยละ 1.9

จากการวิจัยเหตุผลของการเข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ต้องการมีความรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพื่อนำไปผลิตใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 87.0 รองลงมา ต้องการได้ปัจจัยการผลิต คิดเป็นร้อยละ 9.3 ต้องการมีความรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพและ ได้รับการชักชวนจากเพื่อนบ้านหรือผู้ที่เคยเข้าร่วมโครงการ มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.9

จากการวิจัยความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ก่อนเข้าร่วมโครงการผู้เข้าร่วมโครงการมีความต้องการหรือความคาดหวังดังต่อไปนี้

ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทั้งหมดมีความเหมาะสมมาก ได้แก่ ต้องการปัจจัยการผลิตปุ๋ยชีวภาพ การเข้าร่วมโครงการจะช่วยดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และการเข้าร่วมโครงการจะช่วยให้ท่านมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพได้ (ตารางที่ 10)

จากการวิจัยผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมหลังจากผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 98.1 เพราะผู้เข้าร่วมโครงการส่วนนี้ออกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร และสามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพจำหน่ายเป็นรายได้เสริม คิดเป็นร้อยละ 1.9

ตารางที่ 10 แสดงผลการประเมินสภาพแวดล้อม (Context) ของผู้เข้าร่วมโครงการ ความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อความถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.ต้องการปัจจัยการผลิตปุ๋ยชีวภาพ	5 (9.3)	22 (40.7)	23 (42.6)	4 (7.4)	-	3.52	0.77	มาก
2.การเข้าร่วมโครงการจะช่วยให้ดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	7 (13.0)	26 (48.1)	20 (37.0)	1 (1.9)	-	3.70	0.69	มาก
3.การเข้าร่วมโครงการจะช่วยให้ท่านมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพได้	9 (16.7)	25 (46.3)	19 (35.2)	1 (1.9)	-	3.77	0.74	มาก
รวม						3.66	0.73	มาก

4.2.3 ประเมินปัจจัยเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยพิจารณาจากความพอเพียงของทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในโครงการฝึกอบรม ซึ่งมีจำนวนหรือคุณภาพพอเพียงที่จะดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ของโครงการในระดับใด ในที่นี้เป็นการวิจัยจากทรัพยากร ในด้านบุคลากร ด้านสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในการฝึกอบรม โดยวิธีการผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง เป็นผู้ประเมินความพอเพียงของทรัพยากรด้านต่างๆ ซึ่งปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

จากผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ย ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.52$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าทั้งหมด มีความ

เหมาะสมระดับมาก ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณาในหัวข้อ จำนวนวิทยากรมีความเหมาะสม ระดับความรู้ ความสามารถของวิทยากร และ ความพร้อมของวิทยากรอยู่ในระดับมากส่วน ด้านสถานที่ และ สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในการฝึกอบรม เมื่อพิจารณาเป็นหัวข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ได้แก่ สถานที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม จำนวนอุปกรณ์(โต๊ะ,เก้าอี้,บอร์ด,พัดลม,ปากกาฯ) และ เอกสารประกอบการฝึกอบรม (จากตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 แสดงผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) ความพอใจเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำบุญอินทรีชัยภาพของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านบุคลากร								
1.จำนวนวิทยากรมีความเหมาะสม	4 (7.4)	22 (40.7)	27 (50.0)	1 (1.9)	-	3.53	0.66	มาก
2.ระดับความรู้ความสามารถของวิทยากร	3 (5.5)	30 (55.6)	19 (35.2)	2 (3.7)	-	3.62	0.65	มาก
3. ความพร้อมของวิทยากร	2 (3.7)	21 (38.9)	31 (57.4)	-	-	3.46	0.57	มาก
รวม						3.53	0.62	มาก
ด้านสถานที่								
4.สถานที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4 (7.4)	27 (50.0)	18 (33.3)	5 (9.3)	-	3.55	0.76	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในการฝึกอบรม								
5.จำนวนอุปกรณ์(โต๊ะ,เก้าอี้, ,บอร์ด,พัดลม,ปากกาฯ)	5 (9.3)	20 (37.0)	22 (40.7)	7 (13.0)	-	3.44	0.81	มาก
6.เอกสารประกอบการ ฝึกอบรม	4 (7.4)	23 (42.6)	27 (50.0)	-	-	3.57	0.63	มาก
รวม						3.50	0.72	มาก
รวม						3.52	0.68	มาก

สรุปผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ของเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ (ตารางที่ 13) ปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ส่วนใหญ่มีความพอเพียงในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.7 อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9.3 และมีความพอเพียงอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 5.6 ซึ่งจากผลการประเมินดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ยังเห็นว่าทรัพยากรทั้ง 3 ด้านมีจำนวนหรือความพอเพียงในระดับมาก

ตารางที่ 13 แสดงระดับผลการประเมินปัจจัยเบื้องต้น

ระดับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น	เจ้าหน้าที่		ผู้เข้าร่วมโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านบุคลากร				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	1	1.9
ระดับปานกลาง	-	-	26	48.1
ระดับมาก	1	50.0	24	44.4
ระดับมากที่สุด	1	50.0	3	5.5
รวม	2	100	54	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้วงไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ระดับการประเมินปัจจัยเบื้องต้น	เจ้าหน้าที่		ผู้เข้าร่วมโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2. ด้านสถานที่				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	5	9.3
ระดับปานกลาง	-	-	18	33.3
ระดับมาก	1	50.0	27	50.0
ระดับมากที่สุด	1	50.0	4	9.3
รวม	2	100	54	100
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	4	7.4
ระดับปานกลาง	-	-	24	44.4
ระดับมาก	-	-	21	38.8
ระดับมากที่สุด	2	100	5	9.3
รวม	2	100	54	100
4. ระดับการประเมินปัจจัยเบื้องต้นโดยภาพรวม				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	3	5.6
ระดับปานกลาง	-	-	22	40.7
ระดับมาก	1	50.0	25	46.2
ระดับมากที่สุด	1	50.0	4	9.3
รวม	2	100	54	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเหมาะสมของระยะเวลาในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ในการดำเนินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง ซึ่งได้กำหนดไว้ 1 วัน จากการศึกษาความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (ตารางที่ 14) เจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ระยะเวลาดังกล่าวมีความเหมาะสม ดีแล้ว คิดเป็นร้อยละ 100 และ 98.1 ตามลำดับ รองลงมาคือ น้อยไป คิดเป็นร้อยละ 1.9 เสนอให้เพิ่มระยะเวลาเป็น 1 วันครึ่ง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีความรู้ความชำนาญมากขึ้น

ตารางที่ 14 แสดงความเหมาะสมของระยะเวลาของการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ความเหมาะสมของระยะเวลา	เจ้าหน้าที่		ผู้เข้าร่วมโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมดีแล้ว	2	100	53	98.1
น้อยเกินไป	-	-	1	1.9
มากเกินไป	-	-	-	-
รวม	2	100	54	100

4.2.4 การประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพชีวภาพของผู้เข้าร่วมโครงการ

เพื่อศึกษาการดำเนินงานโครงการในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดโดยวิธีการให้ผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นผู้ประเมินความเหมาะสมการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ ด้านวิทยากร การจัดการเรียนการสอน การวัดผล และกิจกรรม ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

จากผลการประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (ตารางที่ 15) ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 3.58$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าทั้งหมด มีความเหมาะสมระดับมาก ได้แก่

ด้านวิทยากร เมื่อพิจารณาในหัวข้อ การให้ความรู้ในเชิงบรรยาย การให้ความรู้ในเชิงปฏิบัติ การวางตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการ การเปิดโอกาสให้มีการซักถาม ความสามารถในการตอบปัญหา วิธีการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจ และความพึงพอใจต่อวิทยากรในภาพรวม ทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านการเรียนการสอนเมื่อพิจารณาในหัวข้อ มีความชัดเจนในรายละเอียดที่บรรยายและการบรรยายภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม ทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านการวัดผล เมื่อพิจารณาในหัวข้อ วิทยากรมีการซักถามเพื่อประเมินความเข้าใจขณะบรรยาย และวิทยากรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ทั้งหมดมีความเหมาะสมในระดับมาก

ด้านกิจกรรมเมื่อพิจารณาในหัวข้อ การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกันมากขึ้นและผ่อนคลาย มีความเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 15 ด้านกระบวนการ (Process) ความเหมาะสมของกระบวนการ โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านวิทยากร								
1.การให้ความรู้ในเชิงบรรยาย	8 (14.8)	18 (33.3)	25 (46.3)	3 (5.6)	-	3.57	0.81	มาก
2.การให้ความรู้ในเชิงปฏิบัติ	4 (7.4)	24 (44.4)	24 (44.4)	2 (3.7)	-	3.56	0.69	มาก
3.การวางตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วมโครงการ	2 (3.7)	21 (38.9)	31 (57.4)	-	-	3.46	0.57	มาก
4.การเปิดโอกาสให้มีการซักถาม	8 (14.8)	16 (29.6)	30 (55.6)	-	-	3.59	0.74	มาก
5.ความสามารถในการตอบปัญหา	4 (7.4)	21 (38.9)	28 (51.9)	1 (1.9)	-	3.52	0.67	มาก
6.วิธีการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจ	6 (11.1)	21 (38.9)	27 (50.0)	-	-	3.61	0.68	มาก
7.ความพึงพอใจต่อวิทยากร	8	23	23	-	-	3.72	0.71	มาก
ในภาพรวม	(14.8)	(42.6)	(42.6)					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ไปยังประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ด้านการเรียนการสอน								
8.มีความชัดเจนในรายละเอียดที่บรรยาย	5	26	23	-	-	3.67	0.64	มาก
	(9.3)	(48.1)	(42.6)					
9.การบรรยายภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม	8	20	26	-	-	3.67	0.73	มาก
	(14.8)	(37.6)	(48.1)					
รวม						3.67	0.68	
ด้านการวัดผล								
10.วิทยากรมีการซักถามเพื่อประเมินความเข้าใจขณะบรรยาย	5	21	28	-	-	3.57	0.66	มาก
	(9.3)	(38.9)	(51.9)					
11.วิทยากรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	5	22	27	-	-	3.59	0.66	มาก
	(9.3)	(40.7)	(50.0)					
รวม						3.58	0.66	
ด้านกิจกรรม								
12.การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกันมากขึ้นและผ่อนคลาย	5	19	28	2	-	3.50	0.72	มาก
	(9.3)	(35.2)	(51.9)	(3.7)				
รวม						3.58	0.69	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.5 ผลการประเมินผลผลิต (Product) ความรู้ ทักษะและประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพผลผลิต

จากการวิจัยผลการประเมินผลผลิต ความรู้ ทักษะและประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (ตารางที่ 16) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้แก่ เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพิ่ม ($\mu = 3.7$) เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.72$) เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ ($\mu = 3.63$) เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง ($\mu = 3.69$) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย ($\mu = 3.54$) เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง ($\mu = 3.50$) และเกษตรกร มีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ($\mu = 3.52$) ทั้งหมดอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตารางที่ 16 ผลผลิต (Product) ความรู้ ทักษะและประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.ท่านมีความรู้และทักษะในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	6 (11.1)	28 (51.9)	18 (33.3)	2 (3.7)	-	3.70	0.72	มาก
2.ท่านมีความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3 (5.6)	33 (61.1)	18 (33.3)	-	-	3.72	0.56	มาก
3.ท่านสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้	3 (5.6)	29 (53.7)	21 (38.9)	1 (1.9)	-	3.63	0.62	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อความถาม	ระดับความคิดเห็น(N=54)					μ	SD.	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
4.ท่านสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง	4	29	21	-	-	3.69	0.61	มาก
	(7.4)	(53.7)	(38.9)					
5.ท่านสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย	4	22	27	1	-	3.54	0.66	มาก
	(7.4)	(40.7)	(50.0)	(1.9)				
6.ท่านมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง	4	20	29	1	-	3.50	0.67	มาก
	(7.4)	(37.0)	(53.7)	(1.9)				
7.ท่านมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3	24	25	2		3.52	0.67	มาก
	(5.6)	(44.4)	(46.3)	(3.7)				
รวม						3.61	0.64	มาก

ความต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มเติม อีกหรือไม่

จากผลการศึกษา (ตารางที่ 17) ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความต้องการให้จัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 98.1 และไม่ต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 1.9

ตารางที่ 17 แสดงความต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มเติม

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	53	98.1
ไม่ต้องการ	1	1.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ผลการประเมินโครงการบริการสังคม จะบรรลุประโยชน์สูงสุดก็ต่อเมื่อคนในสังคมเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์ความสำเร็จในการทำงาน (New Criteria of Success) ความสำเร็จของการให้บริการสังคมมิใช่อยู่ที่ผู้รับบริการแต่เพียงผู้เดียว แต่จะต้องมีความเป็นมาตรฐาน ผู้รับบริการส่วนใหญ่มีความพอใจในบริการ มีผลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และเจตคติของกลุ่มผู้ได้รับบริการ อันจะเป็นผลดีต่อสังคมส่วนรวม และการให้บริการนั้นจะต้องคุ้มทุนกับทรัพยากรที่ลงไป ฯลฯ นอกจากนี้คนในสังคมยังต้องมีแนวความคิดที่เปิดรับ เปิดกว้าง และเกณฑ์ในการมองความสำเร็จของบริการส่วนใหญ่ในสังคมอย่างมีหลักการ สมเหตุสมผล และมีทิศทางเดียวกัน โดยผลการประเมินจะเป็นเครื่องสะท้อนมาตรฐานของบริการและคนในสังคมๆนั้นเอง (นิตยา ชูโต, 2538 : 174)

ดังนั้นในการประเมินความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ จึงเป็นการประเมินจากสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการโครงการฝึกอบรม และผลผลิต จากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง โดยการให้เจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นผู้ประเมินผลโครงการ ทั้ง 4 ด้าน และนำผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน สรุปเป็นระดับความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (ตารางที่ 18)

การประเมินสภาพแวดล้อม พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการประเมินสภาพแวดล้อม โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก (44.4 %) จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมของโครงการ มีความเหมาะสมในการจัดโครงการเป็นอย่างยิ่ง

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการประเมินความพอเพียงของทรัพยากรด้านต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงาน มีความพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (44.4 %) กล่าวคือเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ปริมาณหรือคุณภาพของปัจจัยเบื้องต้นมีความพอเพียงและเหมาะสมในโครงการ

การประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการของโครงการในด้านต่างๆ โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (48.1 %)

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความพึงพอใจในภาพรวมของวิทยากร ซึ่งพบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

การประเมินผลผลิต พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก (48.1 %) โดยผลผลิตที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ

การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในภาพรวม จากผลการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการโครงการฝึกอบรม และผลผลิต พบว่า ผลสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง อยู่ในระดับมาก (44.4 %)

ตารางที่ 18 แสดงผลสำเร็จการประเมินโครงการ

ระดับผลสำเร็จ	เจ้าหน้าที่		ผู้เข้าร่วมโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การประเมินสภาพแวดล้อม				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	2	3.7
ระดับปานกลาง	1	50	21	38.8
ระดับมาก	1	50	24	44.4
ระดับมากที่สุด	-	-	7	12.9
รวม	2	100	54	100
2.การประเมินปัจจัยเบื้องต้น				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	3	5.6
ระดับปานกลาง	1	50	23	42.6
ระดับมาก	1	50	24	44.4
ระดับมากที่สุด	-	-	4	9.3
รวม	2	100	54	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ระดับผลสำเร็จ	เจ้าหน้าที่		ผู้เข้าร่วมโครงการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3.การประเมินกระบวนการ				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	1	1.9
ระดับปานกลาง	-	-	26	48.1
ระดับมาก	2	100	21	38.8
ระดับมากที่สุด	-	-	6	11.1
รวม	2	100	54	100
4. การประเมินผลผลิต				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	1	1.9
ระดับปานกลาง	-	-	23	42.5
ระดับมาก	2	100	26	48.1
ระดับมากที่สุด	-	-	4	7.4
รวม	2	100	54	100
การประเมินผลโครงการในภาพรวม				
ระดับน้อยที่สุด	-	-	-	-
ระดับน้อย	-	-	2	3.7
ระดับปานกลาง	-	-	23	42.6
ระดับมาก	2	100	24	44.4
ระดับมากที่สุด	-	-	5	9.2
รวม	2	100	54	100

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หากพิจารณาผลการประเมินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในแต่ละด้าน (ตารางที่ 19) พบว่า ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ ในด้านความเหมาะสมการดำเนินงาน มีผลการประเมินสูงกว่าผลการประเมินอื่น ๆ (คะแนนเฉลี่ย 4.0) รองลงมาคือ การประเมินผลผลิต (คะแนนเฉลี่ย 3.92) ขณะที่ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของผู้เข้าร่วมโครงการด้านความคาดหวังและความต้องการต่อโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ (คะแนนเฉลี่ย 3.66) รองลงมาคือ การประเมินผลผลิต (คะแนนเฉลี่ย 3.61)

อย่างไรก็ตาม จากการประเมินกระบวนการ จะเห็นได้ว่าทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.66 และ 3.58) คือความเหมาะสมกระบวนการของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในการประเมินปัจจัยเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.87) และผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นในระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.52) ซึ่งในเรื่องของปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ประเภทการประเมิน	เจ้าหน้าที่(N=2)		ผู้เข้าร่วมโครงการ(N=54)	
	μ	SD.	μ	SD.
1. การประเมินสภาพแวดล้อม	4.0	0.5	3.66	0.73
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น	3.87	0.5	3.52	0.68
3. การประเมินกระบวนการ	3.66	0.65	3.58	0.69
4. การประเมินผลผลิต	3.92	0.47	3.61	0.64
การประเมินผลโครงการในภาพรวม	3.86	0.51	3.59	0.68

ผลการเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และประโยชน์ที่ได้รับก่อนหลังผ่านโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ของผู้เข้าร่วมโครงการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความคาดหวัง/ความรู้	N	μ	SD.	t	P
ก่อนเข้าร่วมโครงการ	54	11.02	2.00	-31.98	0.00
หลังเข้าร่วมโครงการ	54	21.78	3.34		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ (Conclusions and Recommendations)

การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสำเร็จโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง

โดยนำแบบจำลอง CIPP มาประยุกต์ใช้ในการประเมินผล และการเก็บรวบรวมข้อมูล จากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโครงการ จำนวน 2 คน และผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปการกระจายของข้อมูลและเพื่อให้ทราบถึงลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มประชากร และใช้ค่า t-test เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

5.1 สรุปผลการประเมินโครงการ

จากผลการประเมินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของประชากร

เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการเป็นเพศชายทั้งหมด จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพรและนักวิชาการเกษตร โดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งเฉลี่ย 13 ปี (ต่ำสุด 2 ปี มากที่สุด 23 ปี) และนอกเหนือจากตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติแล้วยัง เจ้าหน้าที่ยังมีหน้าที่ที่ได้รับให้ปฏิบัติงานอื่นอีกด้วย ซึ่งงานที่ได้รับมอบหมายคือเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ในระดับมาก

กลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 62.96) มีอายุเฉลี่ย 49.03 และจบการศึกษาต่ำกว่ามัธยมปลาย มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน และเป็นผู้ที่อยู่ในหมู่ 2 ตำบลมาบยางพร อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง เป็นส่วนมาก

ในด้านสภาพครอบครัว พบว่า อาชีพหลักของครอบครัวมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 92.59) คือ เกษตรกร ได้แก่ ทำไร่ ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ โดยครอบครัวมีรายได้ต่อเดือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5,000 บาท - 10,000 บาท ซึ่งส่วนใหญ่จะมีรายได้ที่เพียงพอต่อรายจ่าย และมีอาชีพ คือทำไร ทำสวน และค้าขาย

5.1.2 การประเมินสภาพแวดล้อม พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการมีความ คิดเห็นสอดคล้องกันในการประเมินสภาพแวดล้อม โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสภาพแวดล้อม ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

5.1.3 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการมีความ คิดเห็นสอดคล้องกัน ในการประเมินความพอเพียงของทรัพยากรด้านต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนิน โครงการ มีความพอเพียงในภาพรวมระดับมาก

5.1.4 การประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ พบว่า ทั้ง เจ้าหน้าที่ และ ผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในการประเมินความเหมาะสม ของกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพด้านต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็น ว่า กระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

5.1.5 การประเมินผลผลิต พบว่า ทั้งเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ มีความคิดเห็น สอดคล้องกันในการประเมินผลผลิต ที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใน ภาพรวมระดับมาก โดยผลผลิตที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของโครงการ และความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการ

5.1.6 ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ จากผล การประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตพบว่า ความสำเร็จของ โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการศึกษาดังกล่าว เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า การดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพประสบ ความสำเร็จ เป็นที่พอใจของเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ

5.1.7 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถสรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำ ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีน้อยมาก เช่น
-วิทยากรมาไม่ตรงเวลา

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลอง CIPP มาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการ ฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เนื่องจากแบบจำลองนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าโครงการบรรลุ

วัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นแต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอีกด้วย โดยผลการประเมินจะได้ทั้งข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี

โดยเฉพาะการวัดผลสำเร็จของโครงการตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า โครงการเป็นกิจกรรมที่มีระบบแบบแผน ซึ่งมุ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ โดยมีเป้าหมายในการนำผลการประเมินไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อระบบการบริหารโครงการและสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งสัมพันธ์กับระบบ โครงการที่ประสบความสำเร็จ จึงต้องมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกันระหว่างสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น การดำเนินงาน และผลที่ได้รับ ความเหมาะสมของผลที่ได้รับ ย่อมอยู่บนพื้นฐานความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและการดำเนินงานตามลำดับ

จากผลการประเมินโครงการทั้ง 4 ด้านซึ่งสามารถสรุปเป็นผลสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ โดยจะเห็นได้ว่า จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น การดำเนินงานและผลผลิต มีความสอดคล้องกันจึงส่งผลให้โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพประสบผลสำเร็จในระดับมาก

สภาพแวดล้อมของโครงการ จากการวิจัย พบว่า ความต้องการและความคาดหวังต่อโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการเข้าร่วมโครงการจะช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการ โดยโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อมีความรู้ความเข้าใจเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวิธีการผลิตและประโยชน์ของปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ และได้รับปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ดังนั้นย่อมจะเอื้ออำนวยต่อการดำเนินโครงการและผลสำเร็จของโครงการ และจากผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความคาดหวังที่จะนำความรู้จากโครงการไปใช้ประยุกต์ใช้กับอาชีพ

การประเมินปัจจัยเบื้องต้น จากการวิจัย พบว่า ในภาพรวมจะเห็นได้ว่า ระดับความพอเพียงของปัจจัยเบื้องต้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ปริมาณหรือคุณภาพของปัจจัยเบื้องต้น มีความพอเพียงมาก โดยเฉพาะด้านบุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งถือว่าปัจจัยทั้งด้านนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของโครงการ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องจัดให้มีทรัพยากรด้านต่างๆอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับความรู้ความชำนาญของวิทยากร มีความเหมาะสมมาก เนื่องจากในการดำเนินโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพนั้น จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถหรือความชำนาญ จึงจะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการให้เข้าใจในเนื้อหา และทักษะอย่างถูกต้อง

การประเมินกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพ ในภาพรวม จะเห็นได้ว่าอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ปานกลาง จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพในด้านต่างๆ มีความเหมาะสมในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามผลการดำเนินงานในบางส่วนยังมีข้อจำกัดหรือจุดด้อย ที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไข ทั้งในด้านของการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม เพื่อให้กระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การประเมินผลผลิตในภาพรวม จะเห็นได้ว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก รองลงมาคือ ปานกลาง โดยผลที่เกิดจากโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการในระดับหนึ่ง ขณะที่เจ้าหน้าที่ที่มีความคิดเห็นว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความสามารถมาก จึงส่งผลให้ในการนำความรู้ที่รับจากโครงการไปประยุกต์ใช้กับอาชีพ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ในส่วนของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ความรู้ ปัจจัยการผลิต วิธีการปฏิบัติต่างๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพมาก ซึ่งผลผลิตจากโครงการจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงในด้านรายได้ และคุณภาพชีวิตของผู้เข้าร่วมโครงการ หลังจากโครงการเสร็จสิ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ส่งผลให้เกษตรกรหรือผู้เข้าร่วมโครงการจึงต้องหาวิธีที่สามารถทำให้ ผลผลิตและต้นทุนในการทำเกษตรมีความสมดุลกัน ดังนั้นในการเข้าร่วมโครงการจะช่วยดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และมีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพได้

ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพ ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับมาก (44.4%) จากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการเกินเป้าหมายที่กำหนด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพ ที่ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ทักษะ และประโยชน์ที่ได้รับก่อนเข้าร่วมโครงการ ($\mu = 11.02$) และหลังผ่านโครงการฝึกอบรมทำปฏินทรีย์ชีวภาพ ($\mu = 21.78$) เพิ่มมากขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพจะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ โดยภาพรวมประสบความสำเร็จในระดับมาก ซึ่งเห็นได้จากผลการประเมินความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตจากโครงการทั้งทางตรงและทางอ้อมมีความสอดคล้องกัน และเนื่องจากข้อจำกัดบางส่วน โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยเบื้องต้น จึงส่งผลให้การประเมินมีมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลในระดับหนึ่ง ซึ่งยังมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการเสนอของเจ้าหน้าที่ และ ผู้เข้าร่วมโครงการ และจากผลการวิจัยในการนำเสนอข้อเสนอแนะผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยประเมินโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง

เนื่องจากการดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีความประสบความสำเร็จในระดับมาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดบางประการที่จะต้องปรับปรุงอีกต่อไป โดยเฉพาะการทบทวนกระบวนการโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพด้านต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอความคิดเห็นในเชิงปฏิบัติประกอบกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

- (1) ควรมีการจัดฝึกอบรมทำปุ๋ยในรูปแบบอื่นที่หลากหลาย เช่น ปุ๋ยเม็ด
- (2) ควรมีการจัดการโครงการฝึกอบรมนอกสถานที่
- (3) ในการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานและวิทยากรควรมีระยะเวลาการวางแผนเตรียมงานร่วมกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน

1. การวิจัยในครั้งนี้มีอุปสรรคในเรื่องการเก็บข้อมูล คือ กลุ่มประชากรกรอกแบบสอบถามไม่ครบในครั้งแรกที่แจกแบบสอบถามไปกับผู้ช่วย จึงทำให้เสียเวลา ต้องกลับไปขอข้อมูลอีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- บุญชู สุธรรมวิจิตร. 2535. แนวทางการฝึกอบรมด้านการเกษตรสำหรับราษฎรบริเวณชายแดนอีสานตอนล่างของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนิษฐา สุวัตรกุล. 2541. การประเมินโครงการฝึกอบรมอาชีพศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรีภาคกลาง. วิทยานิพนธ์คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. 2543. คู่มือการฝึกอบรมประธานกรรมการบริหารส่วนตำบลประจำปี 2543. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- เครือวัลย์ ลีมอภิชาติ. 2531. หลักและเทคนิคการจัดการฝึกอบรมและพัฒนา. กรุงเทพฯ: สยามศิลป์การพิมพ์.
- จักรพงษ์ สุทธิรุ่งเรือง. 2545. การติดตามประเมินผลโครงการฝึกอบรมเรื่องการให้ปุ๋ยในระบบนำอย่างประหยัด. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.
- จินไสภาคย์ โชติวิเชียร. 2546. การประเมินผลโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.
- ชูวงศ์ นายบุตร. 2539. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิชเนศพรินต์ติ้งเซ็นเตอร์ จำกัด.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. "โครงการฝึกอบรมที่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เข้าอบรม". วารสารพัฒนาชุมชน, 28 (พฤศจิกายน 2532) : 16.
- นิศา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หจก.พี.เอ็น.การพิมพ์.
- เมอร์คาโด.ซีซาร์ เอ็ม. 1968. คู่มือการประเมินผลโครงการฝึกอบรม. แปลโดยเรืองเวทย์ แสงรัตน. ม.ป.ป
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2538. การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สยามศิลป์การพิมพ์.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เริงลักษณะ โจรจนพันธ์. 2529. **เทคนิคการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วรรณ รัชมีชาติ. 2535. **การศึกษาระบบการฝึกอบรมพัฒนากร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตและคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร แสงชัย. 2520. **การประเมินผลโครงการในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2540. **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขุม มูลเมือง. 2530. **เทคนิคการประเมินผลโครงการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สุรพล กาญจนะจิตรา และคณะ. 2527. **การติดตามและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: กองวิจัยและประเมินผล กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- สุรพล จันทราปัติย์. 2529. **การเรียนรู้และการสร้างบรรยากาศในการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัมพร สุขเกษม. 2532. **การประเมินโครงการสารคามพัฒนา**. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Alkin, marvin C. 1970. "Evaluation Theory Development" In *Evaluating Action Program : Reading in Social Action and Education*. Carol H. Weiss. (ed). Boston : Allyn and Bacon
- Beach, Dale S. 1970. *Person : The management of People at Work*. London : Macmillan.
- Cronbach, Lee J. 1973. "Coures Improvement Through Evaluation" In *Educational Evaluation Theory and Practice*. B.R. Worthen and I.R.Sanders. (ed) Worthington : Charles A.Jones.
- Harbison, Frederick H. and Myers, Charles A. 1964. *Education Manpower and Economic Growth : Strategies of Human Resource Development*. New York : McGrow Hill.
- Riecken, Henry W. 1972. "Memorandum on program Evaluation" In *Evaluation Action Program : Reading in Social Action Research*. Boston : Allyn and Bacon.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Suchman, Edward A. 1967. **Evaluative Research : Principles and Practice in Public Service and Social Action Programs.** New York : Russell Sage Foundation .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพจากโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง
ชื่อ.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน () หรือเติมคำลงในช่องว่างให้ตรงกับให้ตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

() 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

() อนุปริญญา

() ปริญญาตรี

() อื่นๆ ระบุ.....

4. ท่านปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง.....

5.ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี

6. นอกจากงานในหน้าที่ของท่าน ท่านได้รับมอบหมายในหน้าที่อื่นอีกหรือไม่

() 1. ไม่ได้รับมอบหมาย

() 2. ได้รับมอบหมาย คือ.....

7. ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนี้อย่างไร

() 1. เป็นที่ปรึกษาโครงการ

() 2. หัวหน้าโครงการ

() 3. ผู้ดำเนินการ

() 4. ร่วมเป็นวิทยากร

() 5. เป็นผู้ให้การสนับสนุน ด้านงบประมาณ/สถานที่/อุปกรณ์/สื่อ

() 6. อื่นๆ ระบุ.....

8. ท่านพึงพอใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

() 1. พอใจมาก

() 2. พอใจค่อนข้างมาก

() 3. พอใจค่อนข้างน้อย

() 4. พอใจน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อม (Context)

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความเหมาะสมของการดำเนินการด้านต่างๆ ของโครงการ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9.โครงการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน					
10.จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น					
11.จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ					
12.การคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ					
13.การกำหนดระยะเวลาการประชาสัมพันธ์และฝึกอบรม					

14. การกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เป็นเวลา 1 วัน มีความเหมาะสมหรือไม่

- () 1. เหมาะสมดีแล้ว
 () 2. น้อยไป ควรเพิ่มเป็น.....วัน
 () 3. มากไป ควรลดเหลือ.....วัน

ส่วนที่ 3 ด้านนำเข้า (Input)

ความพอเพียงของทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลากร					
15.จำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบในโครงการ					
16.จำนวนวิทยากรมีความเหมาะสม					
17.ระดับความรู้ความสามารถของวิทยากร					
ด้านสถานที่					
18. สถานที่ใช้ในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆในการฝึกอบรม					
19.การได้รับสนับสนุนจากผู้บริหารและฝ่ายอื่นๆ					
20.งบประมาณที่ได้รับ					
21.จำนวนอุปกรณ์(โต๊ะ,เก้าอี้,บอร์ด,พัดลม,ปากกาสี)					
22. เอกสารประกอบการฝึกอบรม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

23. ในการดำเนินตามโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพประสบกับปัญหาหรือไม่

() ไม่มีปัญหา

() มีปัญหา ได้แก่

24. ท่านคิดว่าจำนวนปัจจัยการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพได้รับ (พ.ค.2) จากกรมพัฒนาที่ดิน มีความเพียงพอหรือไม่

() พอเพียง

() ไม่พอเพียง ควรเพิ่ม.....

ส่วนที่ 4 ด้านกระบวนการ (Process)

ความเหมาะสมของกระบวนการ โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านทฤษฎี-ปฏิบัติ					
25. การบรรยายทฤษฎีเป็นลำดับขั้น					
26. การจัดการบรรยายภาคทฤษฎีและการจัดฝึกภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสม					
ด้านการวัดผล					
27. มีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจและทักษะในระหว่างการฝึกอบรม					
28. หลักเกณฑ์การประเมินผล					
ด้านกิจกรรม					
29. การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักกันมากขึ้น และผ่อนคลาย					
30. การจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงาน					

ส่วนที่ 5 ด้านผลผลิต (Product)

ความรู้ ทักษะและประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31. เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเพิ่มมากขึ้น					
32. เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33. เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้					
34. เกษตรกรสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง					
35. เกษตรกรสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย					
36. เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง					
37. เกษตรกรมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อ โครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

.....

.....

.....

.....

#####

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามชุดที่ 2 (ผู้เข้าร่วมโครงการ)

การประเมินผลโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบยางพร จังหวัดระยอง
บ้านเลขที่.....หมู่ที่..... ต.มาบยางพร อ.ปลวกแดง. จ.ระยอง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมโครงการ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อที่ท่านเลือกหรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดไว้ที่ตรงกับความเป็นจริงหรือตรงกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ

- () ชาย () หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

- () ไม่ได้เรียน () ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย
() อนุปริญญา () ปริญญาตรี
() อื่นๆ ระบุ.....

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน

5. อาชีพหลัก

- () เกษตรกร
() 1.ทำนา () 2. ทำไร่.....
() 3.ทำสวน..... () 4. เลี้ยงสัตว์.....
() ค้าขาย () รับราชการ
() ธุรกิจส่วนตัว () รับจ้างทั่วไป
() อื่นๆ ระบุ.....

6. รายได้ต่อเดือน

- () ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,001-10,000 บาท
() 10,001-50,000 บาท () มากกว่า 50,000 บาท

7. ท่านมีรายได้เพียงพอต่อรายจ่ายหรือไม่

- () ไม่เพียงพอ () เพียงพอ

8. อาชีพเสริม

- () เกษตรกร
() 1.ทำนา () 2. ทำไร่.....
() 3.ทำสวน..... () 4. เลี้ยงสัตว์.....
() ค้าขาย () รับราชการ
() ธุรกิจส่วนตัว () รับจ้างทั่วไป
() อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อม (Context)

9. ก่อนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม ท่านเคยเข้ารับฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพหรือไม่

- () เคย
() ไม่เคย

10. ก่อนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมท่านมีความรู้ ความชำนาญในเรื่องปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพมากน้อยเพียงใด

- () ไม่มีเลย
() มีน้อย
() มีปานกลาง
() มีมาก

11. เหตุผลที่ท่านเข้าร่วมโครงการฝึกอบรม

- () ต้องการมีความรู้เรื่องการปฎิบัติอินทรีย์ เพื่อนำไปผลิตใช้เอง
() ต้องการมีความรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพเสริม
() ต้องการได้ปัจจัยการผลิต
() ได้รับการชักชวนจากเพื่อนบ้านหรือผู้ที่เคยเข้าร่วม โครงการ
() อื่นๆ ระบุ.....

ความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมทำปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
ก่อนที่ท่านจะเข้าร่วมโครงการฯ ท่านมีความต้องการหรือความคาดหวังกับสิ่งต่อไปนี้เพียงใด					
12. ต้องการปัจจัยการผลิตปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพ					
13. การเข้าร่วม โครงการจะช่วยดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
14. การเข้าร่วม โครงการจะช่วยให้คุณมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับอาชีพได้					

15. ท่านคิดว่าหลังจากผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว

- () สามารถผลิตปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพ ไว้ใช้เอง เพราะ.....
() สามารถผลิตปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพ จำหน่ายเป็นรายได้หลัก
() สามารถผลิตปฎิบัติอินทรีย์ชีวภาพ จำหน่ายเป็นรายได้เสริม
() ไม่ผลิต เพราะ.....
() อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 3 ด้านนำเข้า (Input)

ความพอเพียงทรัพยากรที่ใช้ในโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลากร					
16.จำนวนวิทยากรมีความเหมาะสม					
17.ระดับความรู้ความสามารถของวิทยากร					
18.ความพร้อมของวิทยากร					
ด้านสถานที่					
19.ความเหมาะสมของสถานที่					
สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆในการฝึกอบรม					
20.จำนวนอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม (โต๊ะ,เก้าอี้,บอร์ด,พัดลม,ปากกา ฯลฯ)					
21.เอกสารประกอบการฝึกอบรม					

22.ท่านคิดว่าระยะเวลาของการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพเป็นเวลา 1 วัน มีความเหมาะสมหรือไม่

- () เหมาะสมดีแล้ว
- () น้อยไป ควรเพิ่มเป็น.....
- () มากไป ควรลดเหลือ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4 ด้านกระบวนการ (Process)

ความเหมาะสมของกระบวนการของโครงการฝึกอบรมทำนุอินทรีย์ชีวภาพ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
ด้านวิทยากร ในขณะที่ท่านเข้าร่วมโครงการ วิทยากรทำ สิ่งเหล่านี้มากน้อยเพียงใด					
23. การให้ความรู้ในเชิงบรรยาย					
24. การให้ความรู้ในเชิงปฏิบัติ					
25. การวางตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้าร่วม โครงการ					
26. การเปิดโอกาสให้มีการซักถาม					
27. ความสามารถในการตอบปัญหา					
28. วิธีการถ่ายทอดความรู้และสร้างความ เข้าใจ					
29. ความพึงพอใจต่อวิทยากร ในภาพรวม					
ด้านการเรียนการสอน 30. มีความชัดเจนในรายละเอียดที่บรรยาย					
31. การบรรยายภาคทฤษฎีและการฝึก ภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสม					
ด้านการวัดผล 32. วิทยากรมีการซักถามเพื่อประเมินความ เข้าใจความเข้าใจขณะบรรยาย					
33. วิทยากรมีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ เข้ารับการฝึกอบรม					
ด้านกิจกรรม 34. มีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้เข้า รับการฝึกอบรมรู้จักกันมากขึ้น					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 5 ด้านผลผลิต (Product)

ความรู้ ทักษะและประโยชน์ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วท่านคิดว่าท่านมีความรู้ความชำนาญสิ่งต่อไปนี้เพียงใด ความรู้จากการฝึกอบรมครั้งนี้					
35. ท่านมีความรู้และทักษะในการทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ					
36. ท่านมีความรู้ในเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
37. ท่านสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้					
38. ท่านสามารถทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพไว้ใช้เอง					
39. ท่านสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย					
40. ท่านมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเรื่องการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ชีวภาพ					
41. ท่านมีการแนะนำให้เกษตรกรท่านอื่น/เพื่อนบ้านเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อโครงการฝึกอบรมทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ

ท่านต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกหรือไม่

() ต้องการ

() ไม่ต้องการ

หัวข้อที่ท่านต้องการอยากให้มีการจัดฝึกอบรมอีก คือ (1).....

(2)..... (3).....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้